

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

W. K. v.
Su.

Talman
30

Brefwägling

42

Emellan

Adelaide och någre Wittre Snillen,

3

Omwärlande Amnen.

Andra Bandet.

SEDERHOLM,
Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOHAN ARVID CARLBOHM, 1773.

15

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

N:o 1 och 2.
 Adelaides Brevvärling.

Stockholm den 1 Januarii 1773.

Enfaldig dock upriktig Ny-Års önskan.

Alla hafwa brätt om: somlige åka, somlige springa: alla hafwa et och samma ärende, alla säga: Jag har den äran at *felicitera*, eller önska eder lycka i detta nya år. Et bruk, som är både anständigt och billigt, samt det wackaste bland alla sedwanor. At önska sine wänners och medborgares wälgång, är ju enligt med döda själar, besynnerligen då man besinnar huru owist det är, at nästkommande år få träffa dem i denna werlden. Den mun, som i dag uttalar sin wälmening, kan ju innan fort wara för ewigt stum; öron, som i dag höra sin wälgång önskas, torde inom årets förlopp wara genom döden tillslutne. Det är fördenksfull en skyldighet, at på denna dagen, utdamma de kändslor, som hjertat hela året hysar.

Där man ingen träffar hemma, lämnas et fortblad, med namnet, til tecken af sin skyldighet; jag will icke annat förmoda, än at mina enfaldiga rader i dag måtte åtminstone gälla så mycket som et fortblad, hos de jag til äfventyrs ej kunde träffa hemma. Som dessa önskingar böra ske, wid solenes uppgång; wil jag nu, medan morgonrodnad bådär des behageliga ankomst, gjöra mina upwaktningar, begynnandes wid Thronen, och nedkasta mig för Konung GUSTAFS fötter, wäta dem med glädjes och wördnads tårar, samt, i det jag uplyfter hjertat til Himmelen, säga:

Konung GUSTAF! Du! den störste bland Jordiske Konungar, den wisaste, den mildaste, den uplystaste bland Monarker; Du bär nu den första Nyårs-Dag Swea Krona på Dit dyra hufwud: En Krona, hwilken är mera gläntfande af dina makalösa dygder, än af de lysande döda stenar, hwarmed hon är utsmuktad. Åh! måtte denna Krona blifwa Dig lika så lätt at bära, som hon bära Bandet.

genom stora dygder blifwit förvärswad, och efter bekymmersamma stunder blifwit stadfastad! Mätte den Sol, som i dag uplyser Himmelen, alla dagar i oräkneliga wånader och år, hwarje dag upgå med nya wälsignelser, sálheter och nöjen öfwer Herrans Smordas Huswud, öfwer Dig, oförliknelige GUSTAF! Mätte det Himmelska Majestätet, alla werldars Monark, öfwer Dig, älskade Konung! utsprida ymnigaste Lycksaligheter! mätte Din lifstid blifwa lika så Långre artig och Glädjefull, som han redan är Urolik! Mätte Du, Konung GUSTAF! ifrån denna dag, til senaste ålder, aldrig i dit hjerta smaka ringaste misnöje, oro eller bekymmer! Uck! mätte Du så höra våra Barn och Barnabarns minnar, efter oss, med lika så mycken glädje som wärdsam brinnande kärlek, ropa: Wälsignad ware Du, Dyre Konung, i tid och i ewighet!

Håmnes Kongl. Majestät, Swerges Sol, samt Fruntunnens prydnad, dele med Sin Dyre och Oförliknelige Gemål, alla de Lycksaligheter som wi af denna och nitfulla kändstor, hafwe önskat, och som hwarjt redligt bröst, hwarje dag, öfwer det höga Kongliga Huset beständigt i sit hjerta utropar.

Stora Drottning, LOVISA ULRICA! hwars Höga egenkaper äro lika så obestrikeliga som oförlikneliga; Ware Du wälsignad i detta nya år, och alla de tider, som den Aldrahögste af nåd Dig tildelar! Uck! at aldrig något sorgemånt mätte efter denna dag förmörka Din lyckas sol! Uck! at Du mätte under Din store och älskelige Sons Regering, så smaka all den wällust, hwartil er Morderligt hjerta är mäktigt! Makalösa Drottning! Uom de höga förmoner, som ädragit Dig hela Europas wördnadsfulla förundran, har Du äfwen gjordt Dig stor och odödelig, genom den Konungs födelse, hwilken wi, näst Gud, hafwe at tacka Dig före, och som gjordt Swear til et lyckligt Folk. Uck! mätte Du för denna dyrbara Skänk af Himlen blifwa belönt och wälsignad, samt af oss wärdigt dyrkad!

Hans

Hans Kongl. Höghet Hertigen, Prins CARL af Söderman-
land, Hans Kongl. Höghet Hertigen, Prins FREDRICH ADOLPH
af Östergötland, wære wälsignade i detta Nya år. Håmnes Kongl.
Höghet Prinsessan SOPHIA ALBERTINA, nyute äfwen högsta mått
af sällhet och wälgång!

Til Herrar Konungens
och Rikens Råd.

Til följe af den Lycksalighet, om hwilken man redan hos den
Allsmåttige bönsallit, för Konung GUSTAFS sällhet, fordras äfwen
ömma Bönönskningar til Eder, Rikets Högste Ambetsmän, hwaras
wärf är at lindra Konungens Regerings börda, och bistå Honorat
med sådane rådslag, dem Hans wishet gillar, til Hans folks sällhets
förkofring. O! at fördenksfull den Högsta Wissheten, som i Himme-
len har sit säte, måtte öfwer deras Excellencier utgjuta sin frid, nåd
och wälsignelse! Ware de af Himlarnes Monark belednate, beskydda-
de, styrkte och wälsignade, som äga det samweres witnessbörd, at de
med upriktig nit dyrkadt det Stora Himla Majestäter; at de
fram för alt, näst Gud, wördadt och älskadt den oförlisknelige Ko-
nung GUSTAF: at de med alla krafter sökt sätta Dygd, seder och
wettenskaper på fötterne: at hafwa sträfswadt efter sit fäderneslands
wälfresnad, och at hafwa warit uslingars tröstare. Mätte de, som
sådant tänkt, som så ännu täncka, och som i sådane tanckar fram-
gent fortfara, af den Aldrahögste, i detta nya år, blifwa wälsig-
nade, och med högsta Lycksalighet bekrönte!

Til Selima.

Jag Kommer, min söta, min behagliga, min utwalda, min i
wännskap pröfwade Selima, ifrån Håfwer, och ifrån Rikets högste
Ambetsmän til Dig, för at med de aldra ömmaste kändstor af wörd-
nad och kärlek, önska dig et wälsignadt nyår. Den Högste, ifrån
hwilken all wärkelig sällhet kommer, förtäne Dig så många glada
år hådan efter, som Du hitintills ägt. Hwad skall jag mera säga?
Jag upprepar allenast i tyfsta önskingar, hwad jag i förflutne år
redan yttradt, och säger med enfaldiga ord, Gud wälsigne Dig!

* (O) *

Til Phlegon.

Hwad GUSTAV är ibland Romingar: det är du ibland mannfjädret, ibland medborgare. Phlegon, Du har redan wunnit det ynnigaste af jordisf sällhet, måtad efter dina rara Dygder: man kan således icke önska Dig något sådant; att hwad man af Himlen för Dig kan begära, är, at Dine krafter måtte styrkas i Dit dryga och beswärliga fall: at Du aldrig måtte wöttna wid at göra godt: at Din hälsa icke måtte förswagas: at Den Högste ej på många, många år, måtte betaga Sverige, den redligaste, den wärdaste, den dygdigaste bland Undersåtare; at ädla Själur, ej genom Din död, måtte sakna den ypperste bland wänner: at ulyngar, genom Din bortgång, ej måtte förlora deras största understöd: med et ord, at Du till helsöfneligit lefnads slut, måtte weta det Du nu är, nemligen et mönster af högsta lycksalighet, förent med de ypperste dygder.

Til Filicinde.

Du är en Phenix ibland Sueda Fruntimmer, wördnads-wärda Filicinde: Du wet det icke self; men, mit begrep säger mig det, och dit ädla tänkesätt bekräftar det. Ingen skulder mig för smicker, af de, som redan weta, at du ibland Ewas dötror i wårt land, är den enda, som förenar utwalda Karlars snillen, med den tåckaste qwinns skapnad. Mätte detta Nyår, som på wist sätt emot förflutne år synes fördelaktigt, öfwer dig med oräknelige sällheter fortsara. Mätte Du i detta Nyå år; i många helsöfnelike, få smaka den sällhet, som Du i detta framfarne mig förorsakat. Din Dygd, Filicinde! Dit wett, Dit makalösa tänkesätt, kan endast af en Alwis GUD belönas, och af det ömaste herta wärdigt prisas. Aft! värda Filicinde! måtte Du till senaste ålder smaka det mått af sällhet, som jag i hela min lifstid druckit tårar, utom det framfarne år, då Du lagt socker i botten uti min kask. Mätte, aldrig några sorg, råttat, tildra af Dina wackra

svackra ögon, ingen oro insnyga sig i Ditt ädla hjerta, utan
frangent blifwa lika så lycklig, som Du är wördnads wärd.

Til alla ädla Fruntimer.

Uffkans och Högaaktanswärda Fruntimer! J som lärdt
wandra på årans stigar! Eder önskar jag et godt nytt år. J
wördnadswärde Fruar, som af en blid lycka blifwit begäfwade
med älskade Männer; Uff! männen J så behålla dem, til des J
och de blifwa måtte af ålder. Männen J aldrig fölla Enkors bit-
tra tårar! aldrig ärfara de wärnlöfwas tillstånd!
Olyckliga Gustrur! som til äfwentyras gjort et elakt wal, och derför
re blifwit straffade med nedrige matar! HERren i himmelen, som
tillåtit denna Eder bepröfwelse, Han förlåne Eder tolamod, och
störke Eder i dessa grufflige plågor! J Mödrar, som nu
med ömnaste kändstor älsken Edra späda och ofskyldiga lifs-plantor!
Edra kärleks och trohets panter! Himlen wälsigne dem! Den
Högste låte dem förförfas til Hans Mamms ära, och til Eder
Ålderdoms tröst! Den Allmäktige låte dem blifwa wärdige efter-
följare af Dygdiga föräldrar! J! unga Flickor! (ursäkten, at jag
icke prunkar med höga titlar, då jag talar om de wärdige, i alla
stånd) Den GUD, hwilken J ifrån spädaste åren lärde at dyr-
ka, gifwe Eder i detta nya år, ny kraft at blifwa Edra föräl-
drars glädje, Edert föns pyndnad, och dygdens afbild! Det önskar
jag Eder, framsör rikedom och högghet!

Til Mantjónet.

Lycka! Lycka! i detta nya år, hederswärda Rön! O! at J
hwar för sig i hwar stånd wille besita Eder om at fullgjöra de
plikter, som Eder tillkomma, så wist J af Den Högste skulle win-
na belöning! De som genom wett och ädelmod äro sine Makars
hufwud, försvarare, och ömme älskare, måtte de blifwa wälsigna-
de i detta nya år! De som äro sine barns bestöddare, och som
upföda dem til Guds fruktan och dygd, måtte de blifwa lycksalige
i detta nya år, och i många påföljande rön frukten af deras
mjöda

möda samt goda upfsät! De som icke älska sine Hustrur, måtte de blifwa omwände i detta nya år! De som ärna wälja sig makar, måtte de göra det lyckligt och wärdigt i detta nya år! Aef! at alle ädle och dygdige bland Mankönet måtte blifwa wälsignade i detta nya år! Mätte Konung GUSTAF uti hwar och en af Eder finna sine wärdige Underfsätare i detta nya år! Aef! at den ene, uti den andra, måtte finna en trogen medborgare, i detta nya år, så wist wälsignelsen skulle nedrägna af himmelen, i detta Nya År!

Til mig sjelf.

Som ingen frägar efter dig, Adelaide, wil jag sjelf önska dig något på detta Nya År, öfwerlygad, at din egen önskan är upriktigare än den andre skulle göra dig. GUD styrke dit tålamod. GUD göre dig nögd i alla de plågor och olyckor, den Högste finner behagligt, at dig pålägga! GUD låte dig aldrig annat tänka, tala, göra, eller skrifwa, än det som är Himmelens Konung angenämt! Om dit hjerta någonsin funnit smak i laster: om din tunga någonsin upfsäteligen nyttrats til däckapper, och nästans förklenande: om din penna någon blifwit brukad til at utspida nedrigheter; så måtte din hand wisna, och GUD i detta nya år öfwer dig utgjuta all sin wredes grymhet; det är den dom du öfwer dig sjelf fäller; . . . Men, twärt om, HERRE! Du som allas upfsät ransakar, och allas wälmenting belönar! Om Du finner mig til förenämde laster wara ofkyldig, så benåda mig i detta nya år med någon lindring i mina olyckor; på det jag, ewigt måtte med ömmaste ärkändsla få prisa Din Almakt, som lefter ändad bepröfwelse änteligen låter ofkulden komma til frid och hwila! Aef! at min GUD, af Nåde wille hålla sin hand öfwer mina menlösa barn, i detta nya år, och låta Sin Ande leda dem på dygdens och ärans stigar, på det, wi tillsammans i det nya Jerusalem, måtte få loffunga den Abrahögste i et ewigt Nyår!

Säljes uti Scalpes Bokläda i Stora Kyrkobrinken, bredewid gamla Banqven, för 6 öre Rymnt Nummern.

Adelaides Brevvärling.

Stockholm den 29 Decemher 1772

Svar uppå brefwet N:o 23 i förra delen af Adelaides brevvärling

Omt wördade Adelaide!

På Fruns minsta wink saktar jag mig och drar in mina Tristiska Segel peu à peu, icke för det jag ej känner kosan, icke af fruktan för stormar, ej eller i brist af landkänning; men blott för det, at Adelaides wänliga hjerta öppnar för mig en trygg, en glad och lycklig hamn. Hwi skulle jag ej lämna stormarnes häftighet, då Adelaides ljuwliga wästanwäder wil stänka mig lugn och föra mig med lycklig fart til hwestwa Capo de bonne esperance.

Långt ifrån at wilja skaffa Adelaide tusende myror i hufwudet, skulle blott en enda af de slags kråken, i Fruns tänkande hufwud, göra tillförlit at oroa mit sensibla Sinne. Förlåt, jag raillerar, min Gunstiga Fru. Jag gör det endast, för at lätta mit hjerta, som af en wis handelse, den jag rättnu will omtala, är något oroadt.

Ermedlertid är jag af enahanda tanka med Frun, angående ordet Nädig, at det mycket misbrukas. För at då gjöra skillnad emellan Konungens Näd och andra privata små Näder, utan at därföre nödwändigst behöfwa det ordet Zimmelst; Projecterar jag, at Frun kunde säga min Nädigste, eller om det ej förflår, min Aldranädigste Konung.

Frun säger sig ej kunna begripa, at de människjor äro den Högstes Mästerstycken, som genom nedriga tankesätt gjordt sig långt sämre än de wildaste djur; jag däremot har nitrat och förblifwer wid den tankan: at menniskjan i allmänhet betraktad, som Guds ädlaste Creatur, är Skaparens Mästerstycke. Den tankan wil jag gjerna förswara, och påstår således, at äfwen de nedrigt finnas de människjor äro Guds Mästerstycken, och det, wist icke för deras onda böjelse och elaka gjerningar skuld; ty däri kan en Helig Gud aldrig hafwa minsta del: utan i afseende på den konstiga skapelsen, hwarom deras Själs warelse och Natur jemte Kroppens Construction bär äfwen så stort ja ibland större witnessbörd, än
2:dra Bandet. B de

de dygdigaste människior; ty ofta händer at den värsta människia är utrustad med de största natur's gåfvor: men at de misbrukas, det är icke den gode Skaparens fel; ty Han har gjortt människan godan, och nedlagt på oss et prof, ja et stort Mästerstycke af Sin Wisbet, Godhet och Makt.

Det står därföre fast at äfwen de svartaste Själur äga enahanda krafter och förmodgheter, samt dirigera kroppen med enahanda actions-sätt, som de Heligaste Guds människiors. Själens förmågor och värkningar på de organiserade krops-delar, äro hos alla helbregda människior af enahanda art, fast starkare och swagare. Människians Constitution, Själens förening med kroppen och hennes konstiga byggnad, bewisar Skaparens Förträffelighet, äfwen så mycket hos den nedrige som den Dygdige. Därföre äro de båda, Skaparens Mästerstycken. Min Fru! Berrakta Naturen blott och bar. Se Hanne i sin Fägring. Allt det wackra, allt det goda hon hysar är Skaparens. Synden, det onda som widläddar den menfliga naturen, kommer dels från människan self, dels från Satan; aldrig från Gud. Men alla de Naturens förmåner och gåfvor, som gjöra detta lerkärllet, (människan) så wackert, prydligt, behagligt och nyttigt, komma ifrån Gud; ty all god och fullkomlig gåfwa kommer äfwanefter ifrån Hufens Sader. Som har satt naturen i det stiel, at hon beständigt framallstrar och owäldugt delar sina gåfvor, både åt Konungen och undersåten, både åt den dygdige och lastfulla; så at de blifwa, ja wärkeligen blifwa Allmaktens Mästerstycken. Skulle ej de som hysa nedriga tankesätt, på swanananförde grund, wara Guds Mästerstycken; så måste man påstå at deras ondskas härrörde af fel i Skapelsen, så at de fåte en syndigare natur än andra människior. De wore och då oskyldige, om det moraliska onda wore dem medskapat, och det wore at gjöra Gud til Uphofsman til synden. Himlen afböje en så förgripelig zanka från Adelaides dygdiga hjerta.

Min Fru! Hvad betyder det, at Domare äfwen så wäl som Konungar kallas Gudar? Monne det har den betydelse, at en Minner i en Känners-Rätt, såsom Domare, bör kallas Gud, tillbedjanswärd eller Zimmelse.

At säga i hwad werldenes del, och hwad det Rike heter, som äger en Konung, hwilken kan jämföras med vår Monark; det kan jag, så mycket mindre, som det är långt öfwer min höfwa at känna alla werldenes Regenter til deras Egenfaper, böjeller, tänkesätt, gjerningar med mera. I brist af en sådan Ministers-kundskap, och fullständig kännedom af alla nu regerande Konungar, kan jag ej nu positivt säga, om någon af dem kan jämföras med vår Konung eller icke. Det blir ock så mycket swårare at förwärfwa sig en rätt kundskap om alla Konungar, som man ej blindwis kan förtro sig til alt, hwad skribenter om dem skrifwa, hwad smickrare om dem tala. Emedlertid anser jag, som Swenskt undersäte, min Konung för störst; men om jag wore inwånare i Preußen, då skulle jag fråga Fru Adelaide, om icke det wore enligt med min undersäteliga plikt, at jag då kallade Preußens Hjelte FRIEDRICH för den Störste, den Tappraste och den Wisaste Konung.

Jag supponerar inga orimligheter, som Fruen säger; ty möjligheten af den supposition, at Adelaide kunde blifwa Grefwinna, kan jag med et wärkeligit Exempel bewisa, om Fruen behagar. Wore jag mycket fallen för at skratta, så tör hända jag tog då jag hörde talas om en Madame de Maintenon i Sverige; men jag wil först känna ordsaken innah jag ser, och därför har jag däri samma återhåll, som jag hade då jag ej wille til öfwerhöd smicka Fruns äregirighet med den supposition, at hon kunde blifwa en Madame de Maintenon.

Fruen säger: „at min supposition war den aldraorimligaste, NB. „därföre, at Fruen platt intet värde sätter på Höga stånd, som äro „tome af höga stolar.“ Jag will af wänskap för Fruen ej nymna de obehageliga slutföljder, som här af med alt fog kunna dragas.

At anse sig för den Sällaste på jorden, blott för et Nådigt ögnkast af sin Konung, det är en ypperlig grad af ödmjukhet. Samma Sällhet ämjuer dock mången, ja mången. . . ja mången. . .

På Fruns begäran är jag så mycket willigare at uphöra med ordwäpling om orden Zimmelst, &c. som Fruen säger sig strukta, at med vidare förklaring däröfwer, komma ur askan i elden. När Fruen går mig til mötes på halfwa wägen och bjuder frid, huru

fulle

Skulle jag då längre kunna med mina tåta argumentationer försöka den jag så högt värderar. Långt från en ömhjertad det odrägliga påståendet, at Frun skulle återtaga sina ord. Det gjör tillfyllest, om Sanningen af mina ord fått verka en kraftig öfvertygelse i Fruns hjerta. Det enda får jag tillägga, at jag, i stället för Fruns dageliga wasspråk: Leswe den Himmelste GUSTAF, håldre till mit wasspråk wäher:

Soli Deo Gloria.

Seul à mon Dieu l'Honneur,
Et la plus grande estime;
Car Il inspire au cœur
Des sentimens sublimes,
Celestes & tous saints,
Rien n'y peut ressembler;
Et jamais un Humain
Ne Lui peut egaler.

Min Himla-Kung och Far,
Mitt Lof och högsta ära
Jag trogit wil hembära
I alla mina dar.

Hans Gudoms Majestät
Jag dyrkar in til döden,
I mödgång och i nöden
Jag följa wil Hans fide.

Därnäst min frönta Kung
Jag wil helt wördsamt prisa,
Min Frihet skal bewisa
Ht wdnan ej blir tung.

Han är min kärleks Mål
I det Han skyddar Lagar,
Doch blott på den jag klagar,
Som lagbrott gör och täl.

Jag tycker mycket om de tankar Frun yttrat i sin Franska Vers; i sön-
nerhet som det ordet Dieu där fått stå främst. Samma ord finnes wäl icke
i min Vers; men är dock inbearipit i Amicitie, medan jag anser all wänskap med
människor utan wänskap med Gud, för nytt och inett värde.

(Fortsättning i nästa Nummer.)

Adelaides Brevvärling.

(Fortsättning ifrån N:o 3.)

Nu bär jag omtala händelsen jag nämde i början af Brevet, som oroat mit sinne: Det war et dödsfall. Jag seck nyss den tidningen, at en wis dygdig och fattig Medlem i Samhället blifwit död i största elände och brist af nödtorstig föda. Hon war et rart exempel på tålmod i yttersta fattigdom och olycka. Hon war af ringa börd, hade tämmeligen godt wett, fast hannes upfostran ei hade gifwit hanne tilfälle at förädla det med kundskaper och insigter. Hon ägde et godt och menlöst tycke, fromma ögon, hwarutur lyste et wärkeligen godt och dygdigt hjerta. Hannes sägning och wälmåga warade så länge hon war ogift; men i tjugonde första året gick hon in i et stånd, där hon miste bägge delarne. Hon gifte sig obetänksamt; men seck betala sin gistas lyfnad alt för dyrt, med et högst olyckligt äktenskap. Hon lefde i 7 år gift och olyckelig, innan hon ändade et uselt lif. Hon födde med sin man tre barn, hwardera af dem war för hanne en ny olycks-post, som ökade hannes fattigdom, et af dem lefwer qwar, och fara wärde at det lika som Modren får swälta ihjäl. Hon hade en man, som fant nöje i at öka tyngden af hannes plågor och hindra alt det som kunde göra hannes lif dragligt. Hannes wackra ansigte blef af hunger, sorg och där af hårdörande sjukdom så förwandlat, at det afbitade selska uselheten. Hon led omsider brist på hannes wanzliga, fast ganska litet lönande arbete. Hon war idog och tigde arbete; men seck intet. Hon måste därföre, i brist af tjenligt och tillräckligt uppehälle, astyna, sjukna, lida wanskätsel och förgås i yttersta elände. Jag gjorde hanne wäl något godt, men ack! jag hade med min skada bordt göra det mera. Men ödet lämnade hanne

2:dra Bandet. E
ne

ne icke ens tilfalle at njuta barnhertighet af den som wille hjälpa hånne. Under alt detta, hade hon et undransvärdt tålmod och flagade nästom aldrig sin nöd. Döm af denna måtning, min Fru, om icke hon war wärd medömkan af en Alltid Ömhjertad. Be-
dröfliga Sön! Jag borde å mänsklighetens wagnar falla tårar, när jag ser min fattiga nästa plågas och förgås af närwarande dyra tider. Hon war ej den enda. Här lesra många qwar i lika ufelt tilstånd som hon. När Fruen med prunkande ordalag uphöjer wår Rönung til himla, då, då, då, betraktar jag mina wæd-människors hårda öden och uffa belägenhet med et medlidande öga.

Framhårdar min Gunstiga Frus

skände och ödmjukaste tjänare,
Allid Ömhjertad.

Swar uppå föregående Bref.

Min Herre!

Jo, jo, jag hoppades wäl så mycket af Edert Adelsmod, min Herre, at I skulle något indraga af Edra critica segel; det må wara huru det wil med de öfrige, allenast topp-seglet nedfälls, såsom det måst drifwande i storm, och som stundom kan föra farttyget emot en klippa, hwarest det krossas, besynnerligen då man ämnar sig til hoppets D.

Swad Adelaides wästansräder angår, begriper hon det platt intet; ty hon förstår sig på ingen annan wind, än Nordan, hwilken hon igenkänner på den köld det med sig förer.

Hon känner icke heller Capo de bonne Esperence; men Lidning-Ön och Wårmd. Ön wet hon hwar de äro belägne, och jag tror det wore fördelaktigare at wända kofan dit, än til Soppets Ö;
ty

ty ingen ting är mera bedrägligt än hoppet, besynnerligen, då det ej är fäst på Gud.

Ursäkta mig, min Herre, at jag å mon toure, gör en liten påminnelse om Aldranädigste. Går man den Högste för nära, då man säger Zimmelft, så går man längre, då man säger: Aldranädigste. Alla rena, dygdiga och med Gud förente själar äga hos sig något Zimmelft, men Nåden hör Den Allsmäktige till, som skänkt oss Zimmelfta gåfwor. Stormäktigste, min Nädigste Konung GUSTAF, är ej så förmäten, at han wil beta Allsmäktige, Aldranädigste: hwilka Titlar endast passa till Det Stora Majestät, hwilket Konungar hellske i stofket dyrka.

Näst Gud, tillkommer förden skull Konungar endast det ordet Nåd, dem och ingen annan. När andre höge Personer wisa sämre folk någon tjenst, så är det Gunst, bewägenhet, wälwilja, ädelmod, med mera; när David kallat Gud hells sin Gunstige Gud; så tyckes det wäl icke wara för ringa emellan undersätare.

Min Herres anmärknig öfwer Guds mästerstycke, människan, är så klar och rättwis, at jag måste bekänna min wilsarelse. Jag äger (Gud ware los) nog urskildning för at finna då jag felar, och nog ära för at låta rätta mig; ty jag kan ej påstå en sak, som strider emot all billighet; men hwad Konung GUSTAFS utwalda egenskaper angå, kan ingens dödlig öfwertygga mig, det man om honom säger för mycket; twärt om, man kan icke säga nog, och man uttrar sig kan hända bäst, då man skrifwer, at de äro Obeskrifwelige, och öfwergå alle pennors uttryck.

Jag mins icke i hwad Capitel det står beskrifwit, at Domare äro Gudar på jorden; men, det påminner jag mig, at man där med förstod de då Regerande Konungar, som ensamt förestodo Domare. Amheret.

Har min Herre sedt i den Heliga Skrift, at, då man kallade Domare Gudar, de på den tiden hade uprättat Rätters- Rätter? Nej, min Herre, då fanns icke mer än Gud til Osver- Domare, och Konungen som sjelf skapade Lagen: min Herre, då stod det ganska wäl til i Jsrael, när Konung David, Salomon, Josias, med flere af deras tankefatt, utdelte rättwisan. Tro säkert, min Herre, at om de ment wår tids Domare, med Gudar, ha- de de äfwen kallat Advocater Änglar.

Gör icke wår mitde Konung på samma sätt, som de förenäms- de, låter han icke hwar och en af sine undersätare hafwa fritt fram- tråde til sin Kongl. Thron, tiggaren så wäl som Råds- Herrn? Wisar han icke lika nådigt anseende til alla, ja alla . . . ja alla . . . och icke til några, eller många?

Om nåd, mildhet, rättwisa, et fromt hjerta, et uplyst wett, äro Zimmelste gåfwor, så är wisseligen wår Konung den Zimmel- ste GUSTAF.

War det ej et Zimmelste wärk? war det ej en Zimmelste Kraft, som understödde GUSTAFS Arm, då han i en hast nedla- de det fördömda Aristocratiske wäldet, hwilket innan kort hade så förödt landet, så at hus fallit på hus?

Jag kunde säga ännu mera, men jag wil aldrig med min pen- na störa någon, aldränst de grofwe sinnade, som i anledning af et wist förbud, blifwit kallsinige emot sin wälmenande Konung, bland hwilket skrä jag ej förmodar min Herre wara; i anseende til des qwickhet och lätta uttryck så wäl i Vers som Prose; ty de, som dricka mycket Ol, plåga gemenligen wara alt för däfte, för at tänka så redigt, som min Herre i sina bref utwist.

Et allena utbeder jag mig, i fall min Herre finner nöje i min Correspondance, at aldrig mera criticera mina ensaldiga och wäl- menande

menande utlåtesser angående Herrens Smorda. At kalla Honom för högt namn, är ej möjligt; ty han förtjenar alt, och wore det ej af wördnad för Gud, sade jag wist at han är den Aldranädigste ibland Konungar; men, för at wisa det jag hwarcken prunfar eller smickrar, ureslutar jag det. Låtom of icke bruka Hans dyrbara Namn til ämne för ordwäpling: Det är därtill alt för högt: Låtom of ej taga det til ämne, för at wisa något slags snille; ty det är hällgat af Gud; utan låtom of opoffra våra hjertan til Gud och Honom, och i tyfhet dyrka Hans Höga Person: jag, för min del, är äminstone ej wärdig at göra det, och detta är sista gång jag med bäswoande hand affkilbradt mina wördsamma tankar om Honom. Jag har ej mera at tillägga, än det, at wi aldeles icke rätteligen dyrka Gud, då wi ej wärdigt wörda vår Konung: hwilken, som säger sig tilbedja Den Aldrahögste, och icke älskar Swea Monark, han är en skrymtare. Den, som wil känna Guds höghet, måtte göra det af hans händers werk; ty Himlens Herre äro våre ögon i tiden förswage at skåda.

För öfrigt utbeder jag mig min Herres påminnelser i alla de ämnen, som angå mig sjelf, min skrifart i andra mål, eller mit tankesätt. Då jag finner mig hafwa felat, rättar jag mig, och, då jag med rättwisa tror mig kunna förswara mina ord, får jag därigenom tilfalle därtill; jag skal uptaga det med lika så mycken tacksamhet, som jag skulle blifwa misnögd, i fall ämnet widare upprödes angående Konung GUSTAF.

Til exempel: Criticera, at jag önsföde mig ärnå en liten smula af Madame Maintenons lindring i sina olyckor; klandra, at jag sagt det jag ej wärderar et högt stånd, utom äbla och dygdiga egenstyper; Uet! min Herre finner tusende ämnen i mina rader, utan at så länge uppehålla sig wid et. Se at den dårskapen jag har, at dyrka wänkskap af imagination, såsom Don-Quichotte gjorde Dulcinea af Toboso, och göra den til mina tankars lufwa föremål, utan

at någonsin hafwa funnit wänstapen klädd i fött och ben. Jag hade wissertligen aldrig haft fog at klaga öfwer et bistert öde, om jag ägt en öm wän; de hafwa et ögnableck lyst, och sedan förswunnit som raquettes.

Icke dock mindre skal jag lika ömt wörda wänstapen, i anseende til dess värde och dess dygd, samt önska hwar och en i mitt Fädernesland finna en wärkelig wän. Stor sak i mig sjelf, min lifstid märker jag nå sit slut, och då man söker Himmelens boningar ofördröjeligen, frågar man icke stort efter den brist man ägt på wänner i tiden.

Beskrifningen om den dödas olyckor och sista slut, har ingifwit mit hjerta de aldrä ännuaste rörelser, och de aldr. bedröfligaste betraktelser angående människors ödens olyckliga hwälfningar. Om någon ting kan beröja et ömt hjerta, om någon ting kan göra tron swigtande, är wissertligen sådana omständigheter. At pröfwat til en tid genom de grusligaste olyckor, händer merendels alla de, som Gud ämnar beströna med sårdeles nådarecken; men at förgås i elendande; at se den Allsmåttige tillfuta både ögon och öron för en nödsiddande; at se huru kaisunnige ståtad därefter swäfwa i öfwerflöd, högsmed, frostande sáfånga, och misbruka sine häfwoor . . . ack! det är fastigt. Ar icke Gud en god Fader, en kärllig förbarmare, hwi låter han sit händeris wärk dö af hunger? Ar han icke rättwisones Gud, hwi tillåter han sine bepröfwade förgås, och de högsmedige hafwa bröd nog? Herre min Gud! förlåt at et stort wägar granika Dine wishers wägar! . . . Tystna mine tankar, understå eder icke at klandra den Aldrahögste! . . .

Hännos olyckliga giftermål, måtte utan twiswel wärk första ursprunget til hännos olyckor. Olyckan kommer aldrig allena. Wenack! hwad skal man wäl tänka i detta ämnet? Jag har förr nämt, hwad straff de ädraga sig, som förlora en öfhydig flickas wälfärd.

Att göra et elastt wal bör ofelbart räknas för oförsiktighet; men då man besinnar huru litet unga flickor känna werlden, mankönets list, och gistermålets påföljder, så förtjena de mera at beklagas, än tadlas. Annu mera, huru skal et mentöst och oförfarit Fruntimmer kunna föreställa sig, at den person, hwilken wisar dem den önnaste kärlek, som på det heligaste bedyrar at han blott leswer och andas för hännens skal, kan wara så falsk, så trolös och så äreförgåtten, at blifwa hännens wälfärds förstörare? O Gistermål! Du dyrbara stånd! Du ljustiga stånd, när kärlek och död knöta dit band! Men ack! ack! Gistermål! Du fastiga stånd! Du afgrunds plågo- ris, då den ene Makan bedröfwar och förstörer den andra!

J anledning af denna omständighet, har jag sökt utleta möjlighet at blifwa lycklig i ägtenskap, och ehuru mit förstånd ej är nog upodladt för at wärdigt uttrycka mina tankar därom, wil jag likwäl säga hwad som i det ämnet fallit mig in.

1.) Bör kärleken wara grundad på själens och hjertats dygdiga bjdjesser, lika sinnen, lika lynnen, och lika tankesätt, och icke på annan egenmytta. än den, som nödvändigt fordras til en beqwämlig lefnad; ty jag råder icke twänne lika fattige, at ingå ägta förening.

2.) Bör de efter wigseln anse sig såsom en själ, och et hjerta i twänne kroppar, eller som twänne ögon i et hufuud; ty så snart man är enögd, är man wanlytt, och så snart den ene wil kufwa den andra, är man lastbar.

3.) Bör hwardera winkigga sig om, at göra hwarasannars bekymmer lätte; emedan man kan lifna ägtenskapets bördor wid et last, som drages af twänne hästar: om den ena wil til häger och den andra til wänster, kommer det icke från stället, utan warorna förskämmas.

4.) Bör ingendera något företaga sig utom rådpågning med den andra; ty där förtroende saknas, där består kärleken.

5.) Böra

5.) Böra de wårda hwarasannars hälsa och wälfärd, så at man ej sielf utsläcker det ljus och den eld, som framgent skal wärma och uplysa deras dagar.

6.) Böra de täfva med hwarannan at i kärlek, trohet, dygd och ära öfwerträffa hwarannan; eller ock upmuntra hwarandra.

7.) Bör en slags wördnad och högaktning för hwarandra aldrig underlåtas.

8.) Bör man föreställa sig, at hwar dag är deras Bröllopsdag, och at hwar dag kan blifwa deras stilsmåffo-dag genom öden. Igenom sådana föreställningar kan kärleken icke wara annat än öm, liflig, ren och beständig.

När min Herre äckar öfwer andras olyckor och nöd, då, då, då, falla mina ögon tårar öfwer mit eget öde.

Jag är, och önskar mig så beständigt med fullkomlig högaktning wara

Min Herres

upriktiga och ofänsamma tjänarinna,
Adelaide.

—————
Kundgörelser.

Af desse Bref, utkomma 3:ne Nummer i hwarje wecka, å 6 öre Nummern. För mera beqwänlighet skul, kan äfwen prænumeration fås i Stolpes Boklåda, å 4 Dal. 16 öre, för 24 Nummer.

Där desse Bref utgifsas, finnes til köps: Sal. Doct. J. J. Rambacks härliga Betraktelser öfwer Christi Lidande, 2:ne Delar, å 25 Dal. En Mans Leswernes Lopp, som varit en Martyr för Sanningens skul, Öfwersättning utur Rabeners Satirer, å 12 öre. m. fl. Desse exemplar finnas äfwen til köps hos Boktryckaren Carlbohm, som bor wid Regeringsgatan uti Sörsens backe.

—————
Stockholm, Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet, hos J. A. CARLBOHM. 1773.

Adelaides Brevvärling.

Fortfättning af Fru Windhams Historia, som slutades N:o 16.
i Första Bandet.

Wi hafwe med lit welat lämna Fru Windham någon tid smärka sitt glada hopp, at blifwa förent med sin wärdige älskare, samt läfaren den sågnaden at tro hånne wara lycklig; men, som sälla dagar merendels äro korta, för wissa själar; så böta wi nu afbjotta detta falska hopp, och fullfölja vår berättelse:

Fru Windham omtalar det brölloppet blef utfatt en månad efter den sälla dag, då hon fick hans föräldrars bifall, under hwilken tid hon roade sig med at tillaga alla därtill hörande anstalter, men just samma dag, hon skulle blifwa lycklig, dog hånnes wälgövarinna; wid hwilket tillfälle hon yttrade sig således:

„Ock Himmelska Försyn! hwad Dine wägar äro outränsakelige! . . . hwilken kan begripa Dine domar? . . . hwen för-
„mår utforskta Dine hemligheter? . . . Under det min kära Wind-
„ham och jag anlade våra planer, til vår tillkommande sällhet; . . .
„Då wi trodde så smaka äktenkapets lustighet; . . . Et fäseligt
„slag . . . En oförwäntad olycka . . . gjorde vårt hopp til intet; . . .
„Den samma dag som skulle innesluta mig i min kära Windhams
„armar . . . lade hans Mor i grafwen; . . . Den samma kyrka,
„hwaruti jag skulle knyta et ewigt band, emottog hånnes stoft; . . .
„Den samme Prest, som skulle gifwa oss namn af makar begraf-
„de hånne; . . . De samme, som skulle strö blomster på vår wäg,
„strödde cyresser wid hånnes lik-kista; . . . och den som hade gif-
„wit Herr Windham sitt lif, förlorade det nu för alltid sjelf.“

Denna händelsen bedröfwade Herr Windham så högt, at han fruktade återfalla i sin sukdöm; ty ehuru han bar detta slag med hjerte-mod, kände han det likwäl så mycket lifsigare som en öm son. Hwad min sorg angick, tror jag, det jag därpå hade förgåts, om jag icke varit i sällskap med min kärlefs föremål.

2:dra Bandet.

D

Mi-

Milady Windhams öddöfall borde nödvändigt uppfjuta vårt giftermål, till dess hennes sons sorg blifwit någorlunda lindrad; han skref därom till sin Far; hwilken han bad ofördröjeligen få se i Angland, för at gifwa honom sin Faderliga wälsignelse wid dess instundande giftermål.

Fru Windham fortfar at berätta, huruledes hans Fader läfwade med första återkomsten till Angland, samt huru han 3:ne månader därefter ankom till London, hwarifrån han skref till sin son at ofördröjeligen komma till honom, i anledning hwaras hans son reste dagen efter, lämnandes Elise mera bedröfwad än tillförne. Trene dagar därefter, fortfar hon, underrättade han mig om sin ankomst till London, och at han ännu ej sedt sin Far, hwilken då war fränwarande. Nästa påst fick jag ifrån min kära Windham följande Billet.

„Jag kan ej ännu, som jag hade smickradt mig, underrätta min kära Elise, när jag blir så lycklig och får återfara till Bauchamp; jag hoppas at det icke länge skal dröja; emedlertid beder jag henne hafwa tålmod, och tro det jag alltid är hennes trogne Windham.“

En så kort och fallsinmig Billet kunde ej annat än oroa mig; jag trodde något särdeles hafwa tilldragit sig; men dööm om min bestörning, när jag följande wecka bekom et bref af detta innehåll:

London, den 4 Augusti.

„Jag wet icke, min dumma wän, huru jag skal finna nog styrka at för Eder afmåla mit tillstånd! Min Far! . . . min stackars Far är förförd! . . . Uff! mit enda lif! . . . Henric har berättadt mig en sällsam Historia! Den som war den bästa bland Wänner, den som varit den ämnaste bland Fäder, har blifwit förförd genom en listig qwinna! hon måtte wara grufwelig konstig, då hon på så kort tid kunnat bedraga honom, knapt har han nämnt min wördnadsvärda Mor, och då det en gång sedt, war det mycket kallt. Uff Gud! Hon, som war selswa godheten . . . Hon som älskade honom så ömt! . . . huru, har hon kunnat blifwa så hastigt glömd, och af hwilken! af den kärligaste Man! dock jag

„Jag vill ej tåla honom, kan hända jag får wisse! . . . men den
„gwinnan! Hicrics berättelse! Hef! . . .

„I granskaper af min Fars plantager war en liten ägendom,
„som tilhörde en Enka, wid namn Fru Wardman. Denna män-
„niskan hade begifwit sig från England til Jamaica, för at tjena
„Herr Wardman, hwilken ämneligen gifte sig med hånne. Han dog
„twenne år derefter; och lemnade hånne sin ägendom. Wid min
„Fars ankomst gjorde han sig mycken möda at blifwa bekant med
„hånne, och som hon war wänlig, lyckades hon snart däruti; Den-
„na bekantskapsen warade til min Mors död. Hon blef icke före
„underrättad där om, än hon fördublade sin enträgenhet hos min
„Far, under förwändning, at dela hans sorg, och trösta honom deruti.
„När hon fick weta min Fars upsåt at fara til England, lagade hon
„sig hemligen til at följa honom på samma Fartyg med sin doter.

„Wid påst twänne timmar efter deras affeglande från bryg-
„gan, wiste hon sig på Däcket, hwardstwer min Far blef högen-
„gen förundrad, hon bad honom gå in i sin Koj, för at under-
„rätta honom om sin resas upsåt. Hicric wet icke hwad hånnes
„orsaker kunna vara, men han har sedan märkt, at det war af
„kärlek för honom, och at hon så förtjust honom, at han betalav
„hånne med ömaste kärlek, hwarigenom hon småningom förlorade
„minnet af Lady Windham, hwarom hon tilförne så gärna talat
„de. Hon har en Kammare i vårt hus, och man tror det hon
„med första skal blifwa Lady Windhams . . . . Mätte Gud be-
„wara oss derföre! Ewedlyrtid må hända hwad som wil: så län-
„ge jag äger min behagelige Elisas hjerta, är jag altid oförlit-
„nelig lyckelig.

„Farwål, min Endaste Kärleks föremål! jag skal gå til
„min Far, och sedan underrätta Eder om min tilkommande lycka;
„i detta hopp är jag med all uptänkelig ömhet

Eder aldra tilgiffuaste tjenare,
Windham.

Nästa påsten derefter, fick jag följande bref, hwilket mycket
ökade min bedröfwelse.

D. 2

„Jag

„Jag skulle önska, at min ädra Elise wöre i Staden, för at
 „sjelf witna om n in hjertans ängest. Hiertes misstänkar äro til
 „all olycka alt för suane; min Far har sjelf tistat det . . . han
 „presenterade mig i går Fru Wardman som en Fru, med hwilken
 „han snart ärnade gifta sig. Jag hade swårt wid at dölja min
 „bestörtning, men wördnaden för min Far gaf mig krafter. Min
 „Far har ännu ej gifwit mig tillfälle at få tala om min Kärlek;
 „men i går aftons bad jag honom om den äran, at få ensamt fö-
 „reträde hos honom . . . han lofwade mig det denna morgon i sit
 „Cabinet, hwarest han nu wäntar mig . . . O Himmel! O him-
 „mel! laga at jag får et fördelaktigt swar! . . .

„Nu är jag tillbaka; . . . förlåt, min söta, jag kon intet
 „skrifwa . . . jag hoppas wara wid Bauchamp om Fredag . . .
 „Särwäl, min själs enda och bästa Katt! G. Windham.

Jag hölt på at frukostera, och hade knapt igenomläst detta
 bref, då Herr Windham sjelf wiste sig; han stög, mer än han
 sprang til mig . . . han tog mig i sina armar, och sade med den
 ängsligaste röst: „Min enda glädje! . . . wi äro förlorade . . .
 Jag blef deraf så förskräckt, at jag förlorade all sansning; och när
 jag hade någorlunda samlat mine sinnen, berättade Sir George mig
 sit samtal med sin Far, huru han blifwit emottagen med kallsin-
 het och förakt, huru han wid mit namns nämnande wist sig upre-
 tad, och huru han, igenom sit nya giftermål, fallit på nya tankar.
 Fortsättning wid första tillfälle.

Rundgörelse.

Adelaide ber sine respectable och ofände Correspondenter om
 ursäkt, för drögsål uti deras brefs utfärdande; men som den på-
 begynta Historien ej bör blifwa afbruten, will man emellanåt der-
 med fortfara, hållt det måst betydande derutas återstår; men för-
 säkras, at med första inlämna til trycket Atid Omhjertads swar
 om wänskap.

Trycket i N:o 5, står ofändsamma, läs: ofända.

Stockholm, Tryckt i Kongl. Finska Betsprockert, hos J. A. CARLBOHM. 1773.

Adelaides Brevvärling.

Som följande tankar synas mig i högsta måtto swara emot des
dyra ämne, samt illika hedra des wärdige Författare, lämnar jag dem härigenom mera kunnige; ty ehuru de förut i Götheborg äro tryckte, tyckes mig de förtjena at på det widlöftigaste utspidas.

Uti

Svenska. Hjertan.

Refes. Stod. Och. Ristas. Minne.

Nordän. Skog. Och. Sunnan. Skog.

Uti. Sven. Och. Götha. Landa. Märom.

Då. Den. Störste. Konungen.

Ibland. Kröta. Hjellar.

Lagars. Frihet. Och. Folkets. Förswar.

Ibland. Infödde. Män.

Den. Förste. Och. Den. Störste. Medborgaren.

I. Gudsfrugtan. Mogen. I. Mildhet. Lyfande.

I. Vishet. Förfigtig. I. Mandom. Oförskräkt.

Konung. GUSTAF. Den. Tredje. Besöker.

Sit. Folk. Sit. Land. Sina Städer.

Gläd. Dig. Då. Svea. Land.

Si. Din. Konung. Kommer.

Stora. Konungars. Värk.

Äro. Öfs. Bekanta.

Rycka. Mörka. Sjalär.

Fångflade. I. Villa.

Tryckte. Af. Tyrannen.

Utur. Elendets. Djup.

Köpa. Äran. Med. Blöd.

Rimmande. I. Ädror.

Utspände. Af. Kärlek.

At. Erälfa. Tryckt. Frihet.

Och. Uti. Bardalekar.

Hjelpa. Med. Segrars. Magt.

Folks. Och. Rikens. Öder.

Hos. Tvåne. GUSTAFVER.
 Böz. Kallas. Ganska. Stort.
 Men. GUSTAF. Den. Tredje.
 Intager. Folks. Hjertan.
 Ej. Med. Blodigt. Vapenbrak.
 Segrar. Och. Ej. Fäktar.
 Vinner. Och. Ej. Särar.
 Annat. An. Sjelfsväldet.
 Agg. Och. Egennytt.
 Som. Under. Frihets. Namn.
 Ville. Smida. Bojor.
 Til. Medbröders. Träldom.

Han. Är. Större. An. Den. Störste.

Ty. I. Farans. Största. Stormar.
 Vifar. Moder. Sig. Störst. Och. Bunder. Seger. Crantfar.
 Utan. At. Spilla. En. Droppa. Blod. Men.
 Blöder. Sjelf.

Af. Kärlek. Til. Sin. Folk. Det. Han. Med.
 Sin. Möda.

Skaffar. Sällhet. Och. Heder. Men. Behåller.
 För. Sig. Sjelf. Oro. Omförg. Och. Bekymmer.

Vörda. Då. Svidjorth. Och. Skåda.

Din. Konung.

Som. På. Eries. Gatu. Sin. Skådar. Landets. Belägenhet.
 Utgjut. På. Svensk. Mans. Urganala. Sed.
 Dit. Hjertas. Ujupa. Suckar.

At. Din. Store. Konung. Må. Blifva.
 Så. Ärarik. Som. Han. Vist. Är. Arorik.

Allerunderdånigst af *Gustaf Fredrick Hjörberg*,
 Probst och Riddare af Kongl. Vasa Orden,
 Samt Ledamot af Kongl. Vettenskaps Academiern.
 Walda, d. 9. Dec. 1772.

Bref ifrån *Altid Ömhjertad* til *Adelaide*.

Stockholm den 31 Decemb. 1772.

Wördnadswärda Fru!

Grans bref af den 18 December: öfvar så mycket min för-
 bindelse, at mig fattas ord för at med nog wärdige uttryck swara
 emot

emot den heder, Fruen bewiser sin tjenare Altid Ömhjertad. Det blir min glada plikt at söka uppfylla Fruens goda tankar om sin okände vän, hwilken dock kan hända känner Fruen, och at göra mig dens aktning wärdig som jag wärdar, ja, mer än mycket wärdar.

Då jag sista gången hade den äran at skrifa Fruen til, rördes jag af sorgna känslor öfwer en dygdig olycklig, som följde af ödet, blef et offer på dyra tidens altare: jag ömmade wid så bedröflig åtancka. Jag suckade, och männfligheten med mig. Men nu wil jag lämna det ängsliga ämnet, och öfwerlåta mit hjerta til glada känslor, at det, fast frånwarande, må smaka alt, hwad wänskapen äger af stort, ädelt, förträffeligt och ljusligt; men hwar finnes det? Männe hos Adelaide?

Jag tror mig knapt wärdig den hedron mig hindt, at Fruen adresserat sit sista bref til mig, angående des wackra tankar om wänskap. Fruens Attention derwid uplifsvar min årkänsla, och jag bör med skyldigaste högaktning offra den största tacksamhet på Adelais wittre Altare.

Jag finner i herdinnans af Nordens bref, så höga tankesätt, som endast äro stora hjältars lott, de där uphöja sig öfwer sina egna swagheter, och äro stora, just i det, at de känna och tilstå sina fel.

Lycka til et godt slut af gamla Året, min Fru; men tyck icke illa wara, at jag är så Ömhjertad, at det skulle smärta mig, om Fruen af otålighet, öfwer andras elaka, tankesätt, eller illka, för sista gången

Ka-

sta-

de

sin

pen-

na.

Altid Ömhjertad.

E 2

Swac

Svar uppå förestående.

Tusende tacklägges, Min Herre, för Edert till så vackra som korta bref; men säg mig hwar, eller när har min Herre icke kännat mig? Ty jag wet aldeles icke, det jag är bekant med Eder; men på mig lärer det ordspråket sannas, som säger: Alla känna Apan, och Apan känner ingen.

Ack! min Herre, min käre Herre, tala icke om offer på dyra tidens Altare. Hela min själ, mit hjerta och alla mina kärlsflor intagas af den ömaste sorg, när jag tänker på denna tiden . . . snart . . . ja, snart, blir den Adelaide, som J. hedrade med högfästning, som J. kallede wördnadswård, ja ända till ömt wördnad, et offer derföre; hon har i den outtalta döda sedt både sitta framfarna och tillkommande öde . . . Himmlet! . . . store Gud! Huru länge, Huru länge, skal man sucka efter bröd! om man ägde 10 händer, och 20 mans styrka, förlår ej det tilläman kan förtjena, då all ting dageligen i dyrhet så tiltager, at man nästan ej mågtar stilla sine nödwändigaste behofwer. Här har tillwäl icke varit miswärdt förtedit är, man har fått wälsignelse af Gud, tillika med Säd och man kan icke få tugga för penningar en kanna skummad och wattenblandad mjölk för i Daler och 16 öre.

Hwarifrån härder detta, min Herre? Måne Konung GUSTAF kan hjälpa det? Eller måne den mindre bemeddade medborgaren skal swälta ihjäl, för den rikes öfwerflöd?

Ursäkta, min Herre, jag förstår ej hwara, angående wännskap, tala aldrig derom . . . tänk aldrig deruppå . . . sannerligen J. blifwen bedragen, min Herre: Jag har berömt den samma som en dygd, som en sak hwilken endast kan glädja ädla hjertan, men ack! . . . tänk aldrig at han finnes förr än i himmelen, och hos Gud.

Jag är orolig . . . jag är i dag mer än mycket bedröfwad, min Herre: Jag är tillika opastlig, och huru skal man kunna wara glad, då man känner brist af bröd, brist af wänner, brist af mänsklighet och brist på hälsa?

Adelaide.

Adelaides Brevvärling.

(Fortsättning af Fru Windhams Historia.)

Denna domen var et torndöns stoft för min kära Windham, hvilken svarade sin Far således: „Min Herre, I hafwen en gång gifwit mig Eder bifall til at gifta mig, och jag hoppas at I ej återtager et löfte, hwilket I en gång så adelmödigt lämnadt mig. Min wälfärd i denna werlden, och kan hånda i den tilkommande beror endast på min förening med Mademoiselle Smithson; tiden, och hinder kunna aldrig utplåna henne ur mit sinne; I hafwen alltid warit den bästa bland fäder, och jag beswär Eder at icke förmäna mig den enda, den högsta af all lycksalighet.“

Hans Far svarade: „Det är sant, at jag gifwit Eder mit samtycke; men då woro mine omständigheter på andra fötter; At jag nu nekär Eder, sker för Eder egen wälfärd; ty jag har anlagt et så delaktigare giftermål för Eder, och jag litar på Eder lydnad. Då I sån se Mademoiselle Wardman, bören I anse henne såsom Eder hustru; emedan jag betraktar henne redan såsom min styfusdotter. Det war Lady Windhams bref, som förmädde mig at lämna mit samtycke, af kärlek för henne och för Eder, och samma kärlek, för min tilkommande hustru, drifwer mig at återtaga det. Jag har underrättadt mig om Eder älskarinnas härkomst, och det swar jag undfått, har misshagat mig. Det är således af en förnustig eftertancka som jag finner, det en flicka af mörkt stånd icke bör blifwa min sons hustru.“

Herr Windham wille förklara sig, och gjorde til all olycka jemförelse med Fru Wardmans mörka härkomst, hwarigenom hans far blef så ursinnig, at han swor, det han skulle göra honom arfslös, om han någonsin nämde mit namn, och at han straxt skulle sända bud til Bauchamp, at låta utkasta mig. Det är för den orsaken skull, min käraste Elise, fortfor han, som jag så hastigt kommit til Eder.

Jag svarade min kära Windham; at han borde lyda sin far,
 2:dra Bandet. I i an-

i anseende til mig; emedan det är et barns skyldighet at wara sine föräldrars wilja undergiffwen. . . . Om det aldrig blir mig tillåtit, fortsfor jag, at kalla Eder min man, skal jag likwäl alltid wörda Eder som min aldrakäraste wän. . . . Jag förjer intet öfwer mit underhåll; Lady Windham skänkte mig två hundra Guinéer til mit bröllopp; . . . Jag skal använda dem til at uprätta en lefnads art, som kommer öfwerens med mit tillstånd, emedan Guds Synen tycks befälla det, och emedan Eder Far för sin sinnes lugn således åstundar det.

Huru min käraste Elise, swarade han, kunnen I hafwa sådana tankar om Eder Windham? kunnen I tro honom wara ostadig i sin kärlek? kunnen I inbilla Eder, at han förmår lefwa utom Eder? . . . Nej, min oförlifneliga Elise! hände hwad som wil, skal jag likwäl tillhöra Eder; . . . Ingen ting på jorden är mågtigt at stå of, wi wilja, . . . wi kunna . . . wi skola blifwa lycklige.

Härvid kom en betjent in, och sade det wagnen war färdig; Herr Windham wände sig til mig, sågandes: kom, min kära Elise, Min Far skal icke föra Eder härifrån, kom och fölg mig; . . . Ja kom och fölg Eder öma älskare, . . . Eder Windham skall hålla Eder ifrån den skammen! Böjja Eder! sade jag, hwarest? . . . hwart wilken I jag skal fara?

„Med mig, min söta! swarade han, jag skal uppsöka en fristad, hwarest I med säkerhet kunnen wara, til det jag kan tillhöra Eder; . . . Jag några kläder med Eder, och låtom of öf, wergiffwa en ort, som fordoni war of så lustig, och som nu är hiskelig.“

Emedan jag war säker om min kära Windhams upriktighet, öfwerlemnade jag mig helt och hållet til honom; Wi foro med bedröfwade hjertan ifrån Bauchamp. Samma afton anlände wi til en Nipper-handlerska, wid namn Fru Fletcher, som tilldorene varit Kammarjungfru hos Lady Windham, och som hade kändt Herr Windham ifrån sin barndom. . . . Hon emottog mig med mycken höfslighet, och förde mig i en fugg kamare.

Jag sade til Herr Windham, at jag ej förmodde spisa, och at jag åstundade så hwila mig; hwaresten han gick bort, och jag öfverlämnade mig til min sorg.

Härwid berättar Fru Windham, at hon ej kunde säkwa hela natten. At hennes älskare morgonen däresten hälsade på henne, och drack Chocolad med henne. At han begärde det Fru Fletcher skulle få frukostera med henne. At hon kom. At hon berättade henne deras olyckliga omsändigheter. At hon med rågar önsfode det hon kunde tjena dem, och at Mademoiselle Smithson ej skulle oroa sig, utan hålla til godo hwad hon kunde förnä, til des ödet ändrade sig. At Elise samtyckte därtill, med förbehåll at så betala en Guinée i weckan, för sit underhåll, hwartil Fru Fletcher med misnöje samtyckte. At den gamle Herr Windham fort däresten gifte sig med Fru Wardman, hwilken, så snart hon blef Lady Windham, upförde sig så högmödig, at hon ådrog sig allas förakt, utom sin Mans. At hon använde all slags list, at förnä den unge Windham at anse hennes Doter med kärlek. At hon sedan använde sin styrka hos Fadren, at befälla sin Son därtill. At Herr Windham swarade, det han gjorde sit wal, hwars bild war så djupt tryckt i hans hjerta at döden allena kunde utplåna den samma och at det wore honom omöjligt at kasta ögonen på något annat ämne, hwaresten Lady Windham for tillika med sin Man, til Landskapet Sommerset. Gämmandes sin Son i London.

Wid på trene weckor efter deras afresa, fortfor Elise, under hwilken tid min färe Windham hölt mig beständigt sällskap, gick han en estermiddag til sin Fars Slott. Han war ej et ögonblick borta, förr än han hastigt återkom; glädjen löste i hans ögon, han ryckte mig i sine armar, och ropade: . . . „fall på knä . . . „fall på knä . . . min söta Elise! och låtom oss tacka den Aldra-högste, som å nyo ingifwit min Far et faders hjerta; se min tillbedjansvärda män! Se, hwad min Far gifwit mig för prof af sin ömhet! . . . Se här är hans samtycke at göra mig til den äldra lyckligaste, i det han gifwer mig min söta Elise. I det samma gaf han mig et bref, hwilket jag läste med största glädje, så lydande:

Min käre George!

„Sedan jag länge emotstått Eder begäran, gifwer jag enteligen wifka, efter Lady Windhams böner för Eder, och om I ännu älsken lika dmt, så gifwer jag Eder mit samtycke, allenast det sker med möjligaste hemlighet och skyndsämhet. Så snart I blifwen gifte, kunnen I begifwa Eder til Jamaiqua, hwarest, sedan I gifwit prof af Eder lydhad och blifwit där et par år, skal jag icke blygas at erkänna Eder för min Son, och Eder Hustru för min Dotter.“

G. Windham.

Churu jag ej tykte om at öfswergifwa mit Södernesland, glömdede jag det snart, i anseende til min käre Windhams glädje öfwer sin Fars samtycke. Söndagen därestefter gaf jag min hand til den, som så länge ägt mit hjersta.

Herr Windham skref följande påstod att sin Far, och afsmälade den adbradmmaste tackfägelse, samt berättade honom at wi redan woro gifte, samt at han med första ärnade efterkomna hans besalning, at fara til Jamaiqua; emedan alle orter woro honom lika hujlige, i sällskap med sin käre Elise.

Snart fingo wi swar uppå detta bref, hwaruti hans Far sade, det han trodde at hans Son förlorat förståndet. „Jag har aldrig gifwit mit samtycke, sade han, och jag gör det aldrig så länge jag lefwet . . . Jag förstår ej hwad I menen med at lyda min besalning; emedan jag ej gifwit Eder någon; . . . Om I hafwen begätt den dårskapen at gifra Eder, så skolen I dårföre högeligen blifwa straffad . . . Om tre dagar komma wi til London, Lady Windham och jag, för at uplösa denna gåta, och at se om I blifwit galen eller om I af olydnad gjordt Eder omärdig at heta min Son.“

Fyra dagar därestefter, kom hans Far til London, min Man såddes at icke hafwa fått hans bref, utan upwaktade honom, för at upeså hans wälsignelse.

(Fortsättning wid första tillfälle.)

Adelaides Brevvärling.

(Fortsättning af Fru Windhams Historia.)

Så snart Milord Windham fick se min Man, steg han ursinnig up af sin stol, och ansåg honom med spårskhet; . . . I det samma tog han fram min Mans Brev ur sin Brev-bok och ropade: . . .

„George, hvad betyder detta?“

„Betyder? min Herre!“

„Ja, betyder, min Herre! uprepa icke mine ord, men svara mig; hvad betyder detta?“

„Min Herre, det är et brev som betygar min ärfändsta, för den äran och den lyckan, I hafwen tillkyndadt mig, i det I tillåt mig at gifva mig med Mademoiselle Smithson.“

„Jag har gifvit Eder mit samtycke! Huru? när, och hvaräst?“

„Om jag det icke fått, min Herre, hade jag aldrig förent mig med hånne; min älfkanswärda Elise hade sjelf aldrig samtyckt därtil; ty, ehuru det stod i Eder makt at göra mig olycklig, hade I likväl aldrig fått sedt mig olydig . . . Se här, min Herre, det gunstiga brev, I varit så god och sändt mig, tillika med de vilkoren hwarmed I därtill samtykt.“

„Lätom oss se detta brev; . . . därwid läste han det hastigt igenom, hwarefter han sade til sin Son: . . . Nej! George! hvad en människa blir swag, sedan hon en gång öfswergifwit dygden! hafwen I trodt därmed kunna bedraga den godtrogna werlden? Nej, ehuru godtrogen hon är, kan hon likväl aldrig sätta tro til en sådan falskhet.“

„Falskhet, min Herre, är detta ej Eder bref? Har jag ej fått det ifrån Eder?“

„Hwarsföre frågen I det, då I likväl weten at detta är et falskt bref? O George! George! Jag änser Eder hädanefter aldrig för min Son: Jag wil aldrig höra Eder namn nämnas; nej, jag tål icke en gång at man nämner det i min närvaro; och jag
2:dra Bandet.

G

„skal

„skal bjuda, til, om det er muligt, at glømma det jag har en
„oværdig Son i werlden.“

Udmærkning.

Härwid påminner jag mig en af mine bekanta, som fick lida
samma orättwisa beskylning af en sin wän, hwilken igenom falska
berättelser så lätt intaga sit sinne, at det aldrig mera stod til at
blifka . . . Herre min Gud! huru bitert sådane uslingar en gång
i sin dödsstund så bera'a sin wilsfarell, då den Högste uplyser de-
ras orättwisa och hatfulla hjerta. Den förwifwan de så smaka,
lika med gamle Windham, blir långt swårare än den oförrätt, Elite
under så många är uthärdade; ty det är mycket lättare at bära
oförrätt, än at tilfoga någon den samma.

Fortättning.

I det samma ringde han i kläckan, och Hindrick kom in.

„Hindrick, sade han, låt min döer altid wara tilluten för
„detta wi hjur och jag förbjuder Eder tillika med mine öfrige betjen-
„ter, at aldrig nämna hans namn, under hwad förewändning det
„må wara. (Samma ord afwen sagde til min bekant, med begäran
at swa wiigt bortglömd som wän eller sättinge, och det alt ofskidigt.)

„Hwilkens namn, min Herre, swar de den trogne betjenten,
„det måtte wiffertigen icke wara wår unge Husbondes namn?

„Just han self, Hindrick! Hans namn, som är så dristig,
„och säger det detta bref är ifrån mig.“

„Detta bref, min Herre!“

„Ja Hindrick! detta bref.“

„Tillåten mig min Herre, at se det. . . . Detta bref min
„Herre, har jag self twit ifrån Bauchamps Stott, til påsten.

„Ja, Hindrick!

„Ja, jag, min Herre: Eder Fru sände det ut i Salen ge-
„tomt sin Dotter, Mademoiselle Wardman; och som där ingen an-
„man betjent war än jag, så trodde jag det wara min skyldighet,
„at bära det self, af fruktan at det skulle komma för sent på påsten.“

„Sätten Eder, George . . . Hindrick, såg til Fruen at hon
„kommer in.“

Hindrick

Hindrick lydde och kom straxt åter med Fru Windham.

Min Fru sade Sir George, jag är helt förvirrad, „se et
„ganska svart och nedrigt äfventyr. Vetten I något af detta
„Bref?

„Nej, min Kära! hvarföre frågen I?

„Det innehåller et samtycke, efterapadt min syst, til Georges
„giftermål, och Hindrick sågee, det Eder Dotter befalt honom bä-
„ra det på posten.“

„Det wet jag icke ut af, swarade Fru Windham, ej eller tror
„jag min Dotter där in; men jag skal sända efter henne. — Et
„ögnablek derefter, kom hon. —

„Fanny, (sade hennes Mor til henne) se, här är en man,
„som säger, det I befalt honom bära detta Bref på påsten: haf-
„wen I någonsin sedt det förr?“

„Nej sannertligen intet, Mamma!

„Nej, Mademoiselle, sade Hindrick! Gaf I mig det icke i
„wår Sal, när ingen mera war inne än jag?“

„Nej, oförskämde, swarade hon, wiljen I tillägga mig en
„osanning? Det försäkrar jag Eder, at jag icke tål.“

I det samma utbrast hon i tårar; Fru Windham laddes så
„ondt, och föll wårdsöst på en hwilsång. (Sannertligen jag tror det
„jag sjelf får ondt, då jag öfversätter detta, och påminner mig,
„huru swarta hjalar kunna upoffra de oskyldige af hat och ilwilja.)

„I sanning Herr George, sade hon, jag förwäntade mig
„aldrig en slikt medfart af Eder, i den förening jag ingådt; jag
„trodde Eder aldrig kunna mistänka mig för: en sådan nedrighet
„. . . . Denne olycklige har ju kunnat förwilla Eder betjänt, at
„hålla med sig i denna osanning, i tanka at göra en oskyldig hu-
„stru brotlig, och bedraga en godtrogen man . . . O! Sir George!
„det är mera än jag kan tåla (O! du oräcka skamfläck ibland
„fruntimer; ty jag sasar för din styggelse, medan jag berättar
„din list.)“

Sedan hon detta sagt, laddes hon at döna, och utgödt dy-
pa suckar.

„Såfänge

„Fåfångt bjuda de til at förföra mig, sade Sir
„det han gick til henne, och kyste hennes hand. All deras list är
„fåfång; ehuru fint den är anlagd: och fast den är lika så svart
„som i afgrunden, så upträcker jag likväl hela deras falskhet.“

Derefter wände han sig til min käre Windham och Hindrick,
ropandes:

„Nedrige bostwar, gå för ewigt ifrån min ögon; . . . swar
„ren mig icke; utan frukten at något fastigt wedersares Eder.

Herr Windham ånade swara; men Sir George tog en pistol,
som han alltid förde med sig på resor, ur sin ficka, och swor,
at om de ej straxt gingo ut, skulle den minuten vara den sista af
deras lif. Min man war alt för försiktig, för at icke draga sig
undan sin fars ursinnighet, och gå hem til mig. Hindrick gjorde
sin räkning för Intendenten, hwarefter han tog sit astråbe.

Så snart han hade underrättadt mig om Lady Windhams
och hennes Doters nedrighet; (i wi sågo grant, at det war de-
ras upsat, at ingifwa sin man hat för sin Son, och gifty för
en gammal trogen betjent) så fortfor han således „O! mit enda
„lif, sade han til mig, hwad en dygdig hustru är älskands-wård!
„ . . . Hwilken kan beskrifwa desse behagligheter! . . . Hvem kan
„uttala des dyrbara wärde! . . . Ho kan afinåla des fullkomlig-
„het! . . . Den Poëten, som beskriwit dem, talar wäl, då han
säger: . . .

„Man målar Änglar med en intagande skönhet: hos Eder,
„dygdiga Fruar, finner man ock alt hwad himlen äger aldrastörst!
„förjusande skönhet, renhet, sanning; waraktig glädje, och ewig
„kärlek.“

Anmärkning.

Se härutaf, älskanswårda Fruentimer, til hwad högd af behag-
lighet och wärdighet I kunnen hinna, genom dygdens angenåma ut-
öfning. Se et wärdigt låf för Eder, som därtill redan hunnit . .
(Uck! Selima, härvid förefommer mig din tänka bild) . . . och se en
dm upmuntran til alla ogiftra, at med tiden blifwa wärfeligen älskans-
wårda, wördnadswårda och lyckfälige.

(Fortsättning wid första tillfälle.)

Stockholm, Tryckt i Kongl. Finska Boksäckeriet, hos J. A. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brefvärfning.

Ensligt Tankespel.

Wid åsynen af Selima, utspredde i hela min själ sådana glädje-strålar, som Solen efter mörkt och töknigt väder utbreder på Himmelen, och förefriska naturen, om våren, efter en kall och hård vinter. Vid hannes minsta ögnkast, hannes minsta rörelse, hannes minsta ord, genomträngdes mit hjerta af tusende kärleks-pilar . . . . Himmet! Hwad hon är älskans- och värdenads-wärd! . . . . Uet hwad jag är öm! hwad jag är glad! . . . . Nu byrtar jag icke mera Wänskapen som skuggwärf, sedan jag fått återse den som för ewigt upständt mit hjerta; nu lefwer jag på nytt, nu är jag rik, munter, sögd och glad, jag wil icke byta med någon, nej, med ingen; ty jag har fått återse Selima.

Öfwertänna dig, fördenstul min själ til alla de ömma kändes-
stor som omfatta dig! Smaka nu den wällust som du så länge efter-
längtrade! Skingra för ewigt all oro, ty hwad kan fela dig, du äger
ja Selimas söta och ädla wänskap!

Tankar om Wänskap.

„Ju äldre man blir, ju mera känner man wänskapens nöd,
wändighet och wärdighet. Ju mera Förståndet tilltager, smillet till-
wäret i granl genhet, och hjertat renas, ju mera är man sticfelig-
het wänskap. Se här, hwad min enslighet gifwit mig anledning
att tänka i detta ämnet.

„Uti alla tider har man anset wänskapen för Lifwets högsta
andra Bandet.

H

„GODA

»goda. Den samma är hos oss en medfödd kändsla; den första
 »af hjertats rörelser är, at förena sig med et annat hjerta. Emed-
 »slerid, är en almän klagan öfwer brist på wänner. Alla förflute-
 »na tidehwarf har knapt bragt oss tre eller fyra efterdömen af en
 »rättssakens wänskap. Då alla människor bifalla des behaglighe-
 »ter, hwarföre kunna de då icke til sin gemensamma nytta förena
 »sig at njuta et så ädelt nöje! Det är ju et prof af människornas
 »oordentligheter, at de förblinda sig sjelfwa uti sin egen sällhet.
 »Blshet och sanning uplyser oss och leder oss, til den sanna Lyckan
 »fästa oss wid Dygden, och Dygden allena framalstrar den rätta
 »Wänskapens Ljusliga Nöjen. Låtom oss bevakta wänskapens för-
 »måner och behagligheter, för at söka honom och känna honom,
 »samt lära oss des skyldigheter, för at utöfwa dem.

»Wänskapens förmåner wisa sig utaf sig sjelfwa; hela Natu-
 »ren ropar med en röst, at den är af all Lycksalighet den aldre up-
 »persta. Utom wänskap, är lifwet utan behagligheter; Människan
 »har många behofwer; hon känner inom sig en tomhet, hwil-
 »ken wänskap allena kan upfylla: altid orolig, altid ledsen,
 »kan hon ej blifwa stillad och förnögd, utan genom wänskap.
 »En gammal har sagt: at kärleken är Fattigdomens Son, och
 »Rikedomens Gud; född af fattigdomen; emedan han altid begär,
 »och af rikedom, emedan han är frukostig at gifwa. Männe in-
 »tet wänskapen kan hafwa samma ursprung? När den är liflig,
 »begär den altid omma kändslor til belöning. Omma och gran-
 »lagade själar känna mera wänskapens nödwändighet, än alla
 »öfrige lifwets behofwer. Men som den altid är ädelmodig, så må-
 »ste den ock vara rikedomens afföda; ty det är ej tillåtit at iflåda
 »sig det wackra namnet wänskap, så snart man lämnar sina wän-
 »ner i nöd och betryck. Med et ord: Omma själar förena sig ge-
 »nom sina kändslor: hjertat är skapat för kärlek, och det är dödt,
 »så snart man förmenar nöjet at älska och blifwa älskad. Gif
 »människan lycka, rikedom, höghet och ära, men förmena dem wän-
 »skapens

»Skapens ljuflighet, så förwifnar alt det öfriga. Förnustiga män-
 »nifkor fly kärlek: Feuntimren, af ömhet för sin skyldighet; och
 »Manfönet, af fruktan för et elakt wal. Man blir småningom
 »dragen til wänfkäpen, men man blir bortrykt i kärleken. Wänfkäpen
 »rifkar sig af kärlekens förlust; Den blir därigenom mera öm, mera
 »liflig och mera ljufsig. Alla kärlekens fina och ädla kändfkor, be-
 »finnas i den wänfkäp, hwarom jag talar. Wänfkäpen består af:
 »wen af et slags sympathie, och okända band som förena öf, och
 »fammanknyta öf: wi behöfwä hwarcken Förfäkningar eller Eder,
 »förtroendet går förft och öfwertyga öf. Montaigne afindlar fina
 »kändfkor för sin wän, med dessa ord: „Wi sökte hwarannan,
 »fäger han, och wära namn omfattade hwarannan, innan
 »wi hade sett hwarandra. Det war en högtidsdag, jag fäg
 »honom förfta gängen; wi blefwo straxt så förknippade,
 »så förenade, så bekanta, så förbundne och så förtrolige, at
 »ingen ting war öf mera kärt, än wi woro hwarandre;
 »och när jag frågade mig hwaraf denna glädjen kom, fwa-
 »rade mit hjerta, af honom, af dig felf, det war alt.“ Wi
 »äga i den rätta wänfkäpen alt hwad kärleken lyfer af det aldrea
 »ljufsigaste och förtroligaste af nojen, den jötman at tömma fit hjer-
 »ta i en wäns föde, den glädjen at läfa ömhet i def fjäl. At fe
 »honom ökonftlad, at wifa sig felf med alla fina fel, at få råd;
 »ty man mäfte tänka högt med sin wän. Ingen annan kan döms
 »ma om den wälluft at wära hela dagar tiffammans, än den, som
 »fmafkat wänfkäpen. Hwad timarne äro lätte, hwad de äro fly-
 »gande, då man är i fäfkäp med den man älfkar!

»Hwad tilflykt hafwa wi icke i wänfkäpens Fri-ftad! Uti den
 »undfkipa wi Manfönet, hwilke tmåftadelen äro bedrägelige, falffe
 »och obefändlige. Wänfkäpens förfsta fördel är at man af den fann-
 »ma får goda råd; ehuru förnustig och dygdig man är, behöfwes
 »man en ledare, man mäfte aldrig fätta lit på fit egit förnust,
 »hwilket ofta blir kufwadet af hjertats begär. Det är et fört bis-
 »ftånd

„Stånd at åga en ledsagare, som wet at på afwägar leda til den rätta vägen tillbaka.“

Kundgörelser.

Åf desse Bref, utkomma 3:ne Nummer i hwarje wecka, å 6 öre Nummern. För mera begwänlighet skul, kan åfwen prænumeration fås i Stolpes Bokläda, å 4 Dal. 16 öre, för 24 Nummer.

Där desse Bref utgifwas, finnes til köps: Sal. Doct. J. J. Rambacks härliga Beträktelser öfwer Christi Lidande, 2:ne Delar, å 25 Dal. En Mans Lefwernes Lopp, som varit en Martyr för Sanningens skul, Öfwersättning utur Rabeners Satirer, å 12 öre. Anecdoter om Namnkunnige och Märkwärdige Swenske Män, Första Bandet, å 6 Dal. 12 öre. En Präst i sin Prydning, å 3 Dal. 18 öre. Petrus Anmärkingar öfwer det Astruc skrifwit om sena Förlofningar, å 2 Dal. Omwärlande Nöjen, Första och Andra Stucker, å 6 Dal. Proffsten Tornæi Beskrifning öfwer Tornå och Kemi Lappmarker, å 1 Dal. 16 öre. Fruntimmers Odet i flere Konunga-Riken, å 12 öre. Trågårdsträngen och Bocken, å 12 öre. Tydelig och nyttig anwising til Finnska och Swenska Språket, å 12 öre, med flere gångbara Böcker och Skrifter. Desse exemplar finnas åfwen til köps hos Boktryckaren Carlbohm, som bor wid Regeringsgatan uti Spetsens backe.

Stockholm,

Tryckt i Kon'gl. Finnska Boktryckeriet,

hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärfing.

Den 24 Maji 1771.

Til en olycklig Wän!

Om något hjerta är mäktigt at dela sin wäns sorg, så är det
 wiserligen mit, som delat med dig den upriktigaste wänskap:
 Om någon skal kunna säga något dig til tröst, så måste det
 äfwen wara jag, som är så utlär'd i alla slags olyckor, at jag med skäl
 kan falla mig mästerrinna uti at bära dem och utbärda dem. Jag
 försäkrar dig min ära wän, at dit öde plågar mig mera, än mi-
 na egna olyckor hafwa oröat mig. Jag kan ej tänka på din unge-
 dom, dina medfödda sinnes och krops förmoner, och det möcker,
 hwaruti dina dagar i en framtid torde föräras utan tårar och
 hjertats sweda. Jag talar med dig, som med den andra jag self,
 och icke som en Moralist, hwilken ej känner hjertats rörelser i be-
 finnersamma omständigheter: Ty man må tala om Philosophie
 så mycket man wil, kan den likwäl icke minska kändslan af brist
 på våra nödwändigaste behofwer. Jag lärer ej behöfwa påminna
 dig, de stunder då du sedt mig wara blottställd för det minsta med
 det största af mina oundgängligaste nödtorster; men det wil jag bed-
 ja dig komma ihog, at du altid såg mig nögd och ganska sals-
 lan bedröfwad, mina långwariga plågor hade gjordt mig wan wid
 dem, at deras bitterhet icke war så swidande, och ehuru jag ibland
 fastades up af lyckan, war jag lika orörlig derwid, emedan jag
 wiste hannes ostadighet. Mit ömna hjerta förbytte sig i en sten,
 om någon tår kom ur mina ögon, war det öfwer andras nöd;
 men aldrig min egen.

Jag gifar at du wil fråga mig, hwad medel jag brukade til at
 2:dra Bandet. 3 blif-

blifwa så tålig och nögd med min lott: Jo, jag hade igenom af-
 warfamma och floka böcker fått uplysning om werlden, och om
 skillnaden emellan den sanna lyckan, och den som blott har namn
 derutas: Jag hade igenom egen årfarenhet lärdt, at en människa
 kan wåra förnögd med allt för litet af werldsliga häfwor; då man
 förwårfwat sig rikedomar för sin själ, och sit förnuft. Huru får
 man dessa skatter? Frågar du. Jag bekänner, de fås icke lätt,
 icke snart, och icke när man wil. Fålamod i nöden, undergifwen-
 het för Guds behag, som wil pröfwa oss; hopp på Gud, som
 kan kuta nöden, och kärlek till Gud, som kanste för vår nytta
 sårdt oss nöden, äro första grunden till at med styrka båra nöden.
 Jag skulle i detta ämnet kunna göra dig en stor afhandling om be-
 dröfwelsers och olyckors nytta, och huru wi ofta igenom tiamelig
 fattigdom blifwa lika som guld renade ifrån dårskaper, och dyrba-
 ra både för Gud och dygdiga människor. Aft! lärer du säga,
 det kan så wåra med Gud; nog tror jag at han icke föraktar mig;
 men människor, känner du inter dem, wet inter du, huru de för-
 akta den aldre bästa som inter är rik? Jag swarar, at det wet
 jag obestreflig wål, och har försökt, at de fläste göra det; men
 tro ej min wån! At alla, alla, göra det samma. Ofkuld och dygd
 frambryster sig som Solens strålar fram ur de tjockaste Moln, och
 då 100:de usla människor förakta dig, finner du en eller två, som
 med upriktighet, utan affigt, utan egennytt, utan fåfångt prål
 wårdar dig. Hwad wållust! Hwad glädje, at igenom den werld-
 sliga lyckans förlust, winna den sanna! Hwad sällhet! at ibland
 Millioner människor, som icke wilja se dig, du finner några utwal-
 da själar och uplysta Snillen, som ser dig med nöje och wånskap,
 för de egenfkap som äro förknippade med dina olyckor. Den
 största lyckfahet jag wunnit af mina widrigheter, är at jag lart
 känna wårdet på råtta människor, och fått den glädjen at wårda
 dem.

Det är wanligt, min söta, at blifwa Misantrophe när man
 är olycklig; ty emedan människorna merendels då äro elaka emot
 oss

of, så kunna wi intet ålsta dem: Jag har self varit på vägen at begå det felet; derföre wernar jag dig derföre. Ty jag har funnit min wäfarelse, och märkt at här fins många goda och wördnadswärda människor, som skola anse dig för den du wärketigen är.

Utom min undergifwenhet för Gud, hwilken stadfäst mit råsamod, sökte jag äfwen at lindra mina bekymmer igenom slitighet: Aldrig någon minut har jag kunnat vara fäsfång, utan gjort mig ganska brått om, för at icke tänka på mina besvär: Desutan tänkte jag aldrig på morgondagen eller framtiden, utan lämnade den i Guds händer, med den påminnelsen: Min lycka han såg = = När jag ännu låg = = I mörkheten qwar = = Mit urwärf han stälte = = Mit bröd han mig skar = = Hwi skulle då du = = Allwetande Hjelte = = Förgåta mig nu. = =

Jag war ganska försäkrad, at Himmelens Herre icke skulle låta mig plågas öfwer min förmåga, han hade self lofwat dragga omsorg för mig ifrån min ungdom: Mig tilkom det allenast at arbeta och hoppas på Honom. Hade jag skolat tänka på framtiden, då jag wid hwart års bdejan icke wiste mig med säkerhet äga mera än 12 M. för det året; så hade ju förwifflan förwillat mit förnuft, och raseri omstörtat både lif och siäl. Nej, derföre tänkte jag endast på i dag och bad: gif mig mit dageliga bröd; men icke mit årliga bröd, ej eller mit öfwerflödiga bröd = = jag fick det jag begärde, och mer än jag wägade begära.

Lyckelig wore jag, om dessa rader kunde lindra din oro, min wärdaste wån! Besinna, at min ömhet för din person har dieterat dem: Besinna at en upriktig wån i olyckan är en af de rikedomar, som olyckan har bestårt dig, kanske, om du varit på allmänt sätt lycklig, hade wi intet kändt hwarandra, eller ålstat hwarandra, du hade då haft tusonde smicker wänner, som alla bedragit dig; och tänk efter, af alla de som i dina fålla dagar wördade dig, huru många har du nu qwar? Det är til min sorg sant, at du i mig har en tom wån, som icke kan låtta dina bekymmer; ty jag äger ingen ting, mer än min wån

wänſkap, och et upriktigt hjerta för dig, hwilket ſå wäl med råd till dig ſjelf, ſom ömna ſuekar till Gud, ouphörligt beder honom ſtärka dig. Jag ſkulle säga ſluta dina ſorger; men, det anſtar hwarken dig eller mig at föreffriwa Gud tid och ſtund; utan endast bedja om tålmod, och förnögt hjerta, ſamt wörda hans wilja, och lyſa hans wis.

Ware långt ifrån mig, at önfka det du wänte bliwa ſå lutrad i olyckor ſom jag; Twärt om, jag är ſäker, at den högſte ej pröfwar dig öfwer din förmåga. För dig är någon dager; ty, du har hälfas, är ſlitig, och ärbär; du har intet mångt barn; du har ingen elak Man, med et ord, dina ſorger ſlutas ſnart, genom Guds nåd; tröſta dig emedertid med hopp till den Allsmåttige, ſå ſkal du ſå ſe at alt ting blir dig lätt.

Jag småler ſtundom wid mig ſjelf, när jag ſer et ſlags fattigt, fattigt kräk, ſom lefwer of andras penningar, och icke äger något mera af ſig ſjelf, än et namn, et Adels namn (det har du ock) och en ſtor äire, lefwer ſtort, lyſer och gör måltider, då kanſte ſjelfwa eländet ſtår wakt utan för dörren; menar du, at en ſådan hög förnam tiggare, (för at icke säga roffare) ſkulle bedja dig eller mig till måltid, om wi ock bodde i et Hus; nej, min wän! wi äro ärliga fattiga, dem ingen kräfwer, ingen förbannar, ingen ſkrattar åt; ty wi lefwa i ſtilhet med det wi, utan at låna eller tigga, kunna äga. Men wil du intet lära denna fiſta wätning tröſta och hugna dig, ſå wet jag ingen. Kl. är 9 min wän. Det är mörkt. farwål, öfwerlämna dig aldrig till ſorg, utan till hopp på Gud. Farwål.

Adelaide.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Finſka Boktryckeriet,

hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärling.

Sabel om Tulipanen.

En Parterre, beprydd med alla slags Blomster, frambragte äfwen en Tulipan, hwors sägning afbildade alle Någnbågans blänkande färgor, och hwars purpur liknade min Philis läppar; Den wackra Tulipanen fånglade Trädgårdsmästarens hjerta, hwilken wördade hånne såsom sin trädgårds Drottning. Men ingen ting är så dyrbart eller så skönt, som icke är ödets hwälfningar underkastad. Knappt war Tulipanen utsprucken en wacker sommar dag, före än himlen öfvertäckes med moln, torn-dönet knallar och et starkt hagel aflår alla örter sine blad och blommor, bland hwilkas antal äfwen Tulipanen war inberäfsad. När stormen war förbi, gick trädgårds mästaren ut, och med smärta blir warse at fördöelsen hade omgiffwit hela hans trädgård: Emedlertid bar han sin oro med stillatigande, til des Tulipanens nakna stjelt wisar sig för hans ögon. Då målas förtwiflan och raseri i hans uppsyn: han förbannade haglet, han fördömde ödet, som beröfwadt honom hans älskade Tulipan. Et påron-träd, hwilket stormens håstighet äfwen beröfwadt både blad och blommor, bles förtretad öfwer hans klagerop: Hwad! Sade det: Kan förlusten af et enda blomster bedröfwa dig så högt? Du har mera orsak at begråta wår förlust, hwars blomster kunde frambringa söta frugter: Dit eget underhåll lider wid wåra blommors fördöande: Men du beyr dig ej om wårt öde, då et ofrugtsamt blomsters fördöande stötar dig i förtwiflan.

Sådan har människan i alla tider varit: Sådan är hon ung, sådan är hon gammal: Hon är full af eld för ringa saker, och full af Is för stora, och nyttiga ämnen.

Sortsättning af Fru Windhams Öden.

„Men, min kära Elise, fortsar han, då Edert Kjon är så oförlifneligen älskanswärdt, som Skaparens uppsåt varit at bilda det; huru oändeligen föraktswärdt måtte det icke wara, då det ige-
2:dra Bandet. R „nom

„nom laster Elifver til en högd, tvärt deremot? . . . Men låtom
„och icke tänka på dem; utan föreställa oss, at en elak Hustru är
„en slags Phenomène . . . Himmels! hvilken kan utgrunda deras
„listor! . . . En Mor och en syster upresa sig emot en oskyldig
„Elise! Usgrunden sjelf tyckes fasa för sådan styggelse!

Härefter berättar Fru Windham sin och händes Mans be-
kymmer öfver deras utkomst. Min käre Windham, säger hon,
war ännu för ung, at känna werlden; han begrep icke mera af
månstliga sammanfatthingen, än hwad han igenom böcker fått up-
lysning om. Hwad mig angår, så war jag ännu mera okunnig
än han; det war således icke underligt at wi kommo i et faset-
git bryderi öfver vår utkomst.

Anmärkning.

Det lyckas sällan wäl, då twänne barn gista sig: Sant
är, at kärleken förmår dem glömma all åtanke på framtiden och
deras underhåll; men då nöden begynner trycka, få de allt för
dyrt köpa hvarsannars kärlek, och allt för sent finna, det en för-
nuftig omtänka på deras förestående dagar, är lika så nödwändig
i et ägtenskap, som selska kärleken.

Sortsättning.

Fru Fletcher rådde min man at skrifwa til sine wänner, för-
at wid häfwer utwärka någon lysa åt honom; men de swarade,
at det icke stod i deras magt; med et ord, de som bewist honom
första heder och wänskap i hans wälmagt, öfvergåfwo honom nu
aldeles i nöden, och lät märka sin förundran, at han welat beswä-
ra dem med sådane commissioner.

Anmärkning.

Alla, som pröfwat olyckans bitterhet, måtte säkert här igen-
känna sig selska: Det kostar intet stort at ropa på wänskap,
då allt går wäl i hant; men kom allenast i nöd, så får du se
huru många wänner du har: Alla de kändstor du hos de bästa
själar kan ingifwa, är medlidande. Ack! bittra medlidande! . .

Sortsättning.

Den enda utväg som återstod oss, war den stackars Hind-
ricks biträde, han hade af sin lön besparat Fem hundra pund
Ster:

Sterling, hwilka han tilböd min Man, för at dermed uprätta en liten Handel: Han hade sielf lärdt handelen, innan han kom til min Mans Far. I kunnen i en aflägsen Stad, sade han, taga Eder et annat namn, ingen känner Eder där; och sedan I blifwit förent med Sir George, kan ingen förebrå Eder at hafwa idkadt Handelen.

Förebråning at hafwa idkadt handelen, swarade Herr Windham! Skulle man wäl kunna lida någon skymf, för et så berömligt upfåt? Hwad skulle et Rike wara utom Landelen? Är det icke handelen som underhåller et samhälle? Är det icke den slitige Handelsmannen, som underhåller de wälfärdigas kräselighet, och bringar så många läckra råtter på deras bord? Hwarest skulle man finna alla sina nödtorfter, om de icke framalstrades af den fattige och föraktade äkermannen? . . . Besinna förönda tidehwarf, och jämför det med wårt närwarande, så skolen I finna, at handelen allena har gjort det blomstrande; jag föredrager det således fram för en adelig lättning, som intet är sit Fädernesland til mera gagn än et wattu-bi.

Jag tackar Eder förödniskul, min kära Hindrik för Edert ädelmodiga tilbud, hwilket är en frukt af Edert goda hjerta; men jag kan likwäl ej emottaga det med de wilkor I föreskrifwit. Jag wil säga Eder mina tankar. Som det icke mera är möjligt at återwinna min fars gunst, så kunnen I taga det lilla jag ännu äger af penningar, tillika med jouveler och guld-nipper, som bestiger sig wid pass til tusende pund Sterling. Med detta kunnen I uprätta handel; men min kära Elise och jag skola sätta oss i Pension hos Eder, til des I kunnen betala mig, eller i fall jag kommer i gunst hos min far.

Den hederliga mannen emottog med glädje, min mans tilbud, och reste dagen efter til Blandfort. Ungefär en månad derefter, lät han oss weta, at allt hwar redo at emottaga sine älskade gäster. Wi lagade oss tilreds, och fiorton dagar derefter, begåfwo wi oss til honom, och emottog wårt nya hushåll.

Anmärkning.

En glad påminnelse i denna Strophen, huru den Högste alltid

tid utser medel til hjælp, för de som upriktigt förlita sig på Herren, och huru Han ofta betjenar sig dertill genom ringa wärktyg, såsom denne gamle, trogne betjenten. Det är ömt at se, at då slägt och wänner förfölja enom, finner man hos okända och oskyldige, beskyddare och hjälpare; men fram för alt ser man det uti Guds nådiga Försyn.

Fortfättning.

Som höghet och rikedom ej tillhörde min härkomst, tröstade jag mig lätteligen öfwer des förlust, i anseende til mig self; ty jag hade föredragit en ringa kjoja fram för en Thron, med min ömme kärleks föremål; men min käre Windham, som war född til höghet och öfwerflöd, och dock nu måste se sig förringad för min skul, kostade mig en oödelig smärta. Jag försökte likwäl så mycket mig möjligt war, at med häftigaste kärlek ärsätta bristen af hans lycka, och at dölja min oro; men en dag träffade han mig på Endå, då jag för den Allsmåttige utgöt mit hjerta i mit stränga öde . . . Han tog min hand, kyste den med häftighet, sågandes: . . . „Stig up min dyrbara hustru . . . Reta ej himlen med onödig klagan . . . Har icke den kärleksrike Gudem skänkt mig et ymnigt mått af sällhet, då Han gaf mig „Eder, min söta, min enda, min bästa, min dyrbara skatt? „Ären I ej högre, större, och ädlare än alle jordiske ägodelar? . . . „Bör jag ej för Eder födrakta wanskeligheten och usel rikedom, „den jag i grafwen förlorar? Men, min Elise, träffar jag efter „döden, i ewighetens sälla boningar. . . . Detta hjerta, min söta „Elise! är och blir ewigt ditt, ingen annan har ägt det, och ingen „annan är wärdig at äga det, utom dig. . . . Din dygd, dine „egenheter . . . Ack! Elise, alt hwad du hysar, öfwerträffar store „Konungar såfångt önska sig; är jag då icke den rikaste, den stör- „ste, bland lyckans gunstlingar? . . . Wälan, min söta, låtom oss „blifwa lyckliga. Jag är det redan fullkomligt. Intet annat än „din sorg, kan göra mig olycklig. . . . Min söta! wis mig endast „et litet småleende“ . . .

Adelaides Brevvärling.

Bref ifrån et Fruntimmer til Ingen.

Nu nyh hade jag et besök, som bad mig skrifa til Ingen. Hvarföre icke tänkte jag? Man kan ju försöka huru det går. Jag wet at något som kallas Ingen fins i alla Hushåll, och skulle alla de läsa detta blad, som heta Ingen, så blefwo det alt för många.

Det värsta är at få ämne. Jag skal Ingen berömma, fader mig. Hwad skal jag då göra? Kanste lasta någon? Nej, platt intet; måtte min hand wisna så snart jag skulle föra pennan til någons misshag eller lastande! Det är endast människors dygd, förtienst och ära, som roar mig at prisa, och om det icke tillåtes mig, så har jag swårt wid at finna ämne.

Men cyst! nu fant jag på hwad jag skulle berömma. Emedan jag skrifer til Ingen: Nemligen Sundars beröm, de hafwa ock sina egenstaper: De äro ärfkändsamme: De förebrå ej deras wätmning, som älskar dem: De äro trogne, beständige och qwicke: Med et ord, de förmoner man hos dem finner, kunna ju berömmas, om just icke helse hunden.

Men som det wore ohöfligt at adressera hundars beröm til en wördnadswärd allmänhet, så kallar jag detta blad, Brev til Ingen.

Emedan det är til ingen; Så hoppas jag at ingen klandrar mig, och at ingen hårdswer skal blifwa misnögd och förolämpad, 2:dra Bandet. som

som til min största bedröfwelse, sedt igenom det berödm jag i wälmening utspridt om en af mina bekanta.

Lilla Sideles Äfwenlyr om Sundars berödm.

Man kan säga så mycket, til deras fördel, at om man wil se uprepa alt hwad häsdarefnare därom skrifwit, skulle deraf blifwa en så stor bok, at så människor med tålmod kunde läsa den samma; men som det wore otacksamt af oss människor, at tänka och tala illa om Sundar, hwilka hedra och älska oss af alt sit hjerta, wisandes prof däraf, emedan de aldrig finna sig bättre än under människors taf. Wilda djur hafwa affky för oss, somlige hålla sig i skogar och öde marker, för at undwika wårt herrawälde; Andre åter undergifwa sig icke wår wilja, utan genom wåld, då Hundarne omgås med oss af wänskap och tilgifwenhet.

De tjenester människorna gjöra dem, äro icke förlofade; de tjena oss efter all sin förmåga tillbaka; och deras tjenstaktighet betalar wäl den usla mat och affräde wi gifwa dem. De wända Stekspett, de bära wårt förråd til huset, de akta wåra ägendomar, de wårda wåra lif: Och utom dessa nyttiga egenstaper, äro somlige af dem äfwen artige i konst-grep och behändighet. De dansa, hoppa och gylia, spela, kråma sig, med mera.

I synnerhet äro de läraaktige. Man har sedt exempel däraf i London, då twänne Qwarter stridde med hwarannan, hwilkendera skulle öfwergå dem i pragt, öfwerflöd, och artigheter, under sex Månaders tid. Uphofsmånernas hiernor woro nästan uttömde, då en af dem upfant at spela en Pantomie af Hundar; Man utsökte af bästa slaget, och man behöfde knapt 8 dagar at lära dem. Stycket blef spelt och omspelt många gånger til Sällskapets nöje, och man hade säkert spelat ännu, om icke en skalkaktig Stolgoose förstördt hela glädjen; ty han hade et Rycklinge-lår i sin fiska,

ka, hwilket han kastade midt ibland Hundarne. Då de dansade som bäst, och fick Stekstycket; förlorade de hela tækten, den de med största andakt efter 20 Instrumenter i akt tagit. De hwar-ken hörde eller sågo, utan skälde och betos (se hwad et Rycklinge-lär kan åstadkomma för oreda); de glömde släktskap och wän-skap, samt höst et sådant wäsende, at åskådarne blandade sig der-uti, för at stilla dem; och som man icke fant något medel, at hin-dra Volkar reta dem med Rycklinge-lär, så blef spelet uppsjutit till-widare.

Man kan likwål icke med skäl klandra Hundarne, utan Pos-karne som retade dem med så fin stek; men låtom oss strida til-afswarsammare och för Hundarne mera hedrande anmärkningar.

Hercules Hund hafwa wi at tacka för pår påren, efter Julia Poxis mening. En Hund gick en gång, och tänkte på ingen-ting, då han wid hafsstranden blef warse en fisk, som kallades Purpura. Hunden fant honom wacker och god til smaken. När han hade ätit, blef Nosen helt Purpursfärgad, hwaras Manufactu-ren i Tyro sedermera upkommit.

Grekiska Fruntimmer älskade mycket Hundar: Man kunde aldrig bättre ställa sig in med dem, än då man smickrade deras små Favoriter. Man berättar en händelse til exempel deraf, med en Whisoppe, som wille behaga Frun i huset, genom des Kna-Hunds Kyssande, hwilket ärbarheten hindrar mig at uprepa; emedan den är dels mindre anständig, dels Malicieuse, på Whiosophers råf-ning.

Men man behöfwer icke söka i gamla tideböcker efter deras beröm; man har i senare tider hördt talat; en wif Konung Jacob, som ägde den swagheten, at då han en gång i stark Storm be-gynte sjunka, ropade han med en röst som nogsam utmärkte så hans

hans angelägenhet: Camerater! Frälßen mina Hundar och Her-
tigen af W . . . .

Fortfättning wid tillfälle.

Rundgörelser.

Uf desse Bref, utkomma 3:ne Nummer i hwarje wecka, å 6 öre
Nummern. För mera beqwänlighet skul, kan äfwen pränumeration
sås i Stolpes Boklåda, å 4 Dal. 16 öre, för 24 Nummer.

Där desse Bref utgifsas, finnes til köps: Sal. Doct. J. J.
Rambacks härliga Betraktelser öfwer Christi Lidande, 2:ne Delar,
å 25 Dal. En Mans Leswernes Lopp, som warit en Martyr för
Sanningens skul, Öfversättning utur Rabeners Satirer, å 12 öre.
Anecdoter om Namnkunnige och Märkwärdige Swenske Män,
Första Bandet, å 6 Dal. 12 öre. En Präst i sin Prydning,
å 3 Dal. 18 öre. Petrus Anmärkningar öfwer det Aitruet skrif-
wit om sena Förlofningar, å 2 Dal. Omwärltande Nöjen, För-
sta och Andra Stycket, å 6 Dal. Probsten Tornæi Beskrifning
öfwer Tornå och Kemi Lappmarker, å 1 Dal. 16 öre. Grunt-
mers Odet i flere Konunga-Riken, å 12 öre. Trädgårdsdrängen
och Bocken, å 12 öre. Edelig och nyttig anwising til Sinska
och Swenska Språket, å 12 öre, med flere gångbara Böcker och
Skrifter. Desse exemplar finnas äfwen til köps hos Boktryckaren
Carlbohm, som bor wid Regeringsgatan uti Spetsens backe.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Sinska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärling.

Sortsättning om Zundars beröm.

Uchindran.

Din jag skal säga sanningen, roar sådane ämnen mig inter, at skriva om; men som jag med största misnöje hört mina allvarsamma ämnen klandras, så bör jag mindre rätta mig efter min egen, än Läsarens smak; desutom, som jag så ofta af en wisk person, fått höra, när det kommit an uppå wälmente påminnelser: sådant göra hundar, wil jag härmed ådaga lägga, at de äga många egenskaper, som wärfeligen skulle föråbta en narr, om han wille efterfölja dem. De, som hafwa god urskilning, lära likw il framdeles häruti finna både Sedolära och qwicka Satyrer, som på det högsta roar dem; ty om jag ei bedrager mig i mit eget omdöme, så har jag häruti sökt det mäktigaste ämne, til at upwäcka Läsarens löje.

Sortsättning.

Men hwar til skulle det tjena, at nämna flere exempel, det wore at anföra en afgjord sak. Man wet, at hjeltar och skönheter som oftast uprest ärestoder efter deras hundar, och Poëter hafwa skrivit Grafkrifter til deras äminnelse, at Prelater gifwit dem sitt förtroende, och Ministrar gjort dem til spioner; med et ord, jag tror mig hafwa nog skrivit om deras beröm, på det ingen må kunna klandra mit ämne. Man har ju i Frankrike skrivit Historier om en Poppa och en Sorba. Jag har wist mit arbete til en lärbd man, hwilken sagt, at mit ämne är wärdt at tryckas; men hvad nytta kan man hafwa af en hunds lefwerne, torde många säga? Swad? äro wäl alle wåre Romane hjeltar så wackra dog-
2:dra Bandet.

✻

De

De exempel? Hwad nytta kan man hafwa af en Courtisannes af-
 wentyrer, eller en skålers lefwernes beskriwning? Swaras: man
 kan dåras draga moraler. Wå gjöra! Man skal få se, at jag i
 detta arbete insiäcker goda lärdomar. Om min lilla hunds seder
 varit goda eller onda, hindrar det icke hans häfdateknare at haf-
 wa goda seder och anständiga principier.

Inmärkning.

I nästa Nummer begynnes Andra Capitlet; och som det är
 så rått at afbryta ämnet, då det är i halfwa meningen, har man
 håldre welat låta det slutas nu, för at i nästa blad på en gång
 få sammanhanget. Det följande Capitlet handlar om min Hjertes
 födelse, ursprung, upfostran och resor.

Sabel om Näcktergalen och Domherren.

Foglarnes ära, och människors frögd, den intagande Näck-
 tergalen, nyfiken at andas främmande luft, öfswergaf sit land. Sko-
 gen syntes öde och tom efter des afresa; alle des wänner suckade
 öfwer des bortgång, des afwundare allnast bewiste deröfwer sin
 glädje. En ung Domherre, af en förtjusande skönhet, wille följa
 med. Hans bröst lyste af en listig rådnad: hans hustru war af
 en blänkande swärta, och hans rygg af askegrå färg; aldrig war
 någon fogel bättre prydd! Efter några dagars resa, anlände de til
 en stor skog, hwarest wære foglar med nöje togo sit hemwist. Knapt
 wore de i stillestånd, förr än rycket utspredde deras ankomst bland
 buskarnes skjådade inwånare. Seglen förtkyndar skeppets lopp,
 och spräckliga skjådrar äro foglarnes prydnad, lika som klåderne
 ganska ofta utgöra en människas hela förtienst. Således såg man
 icke utan största förundran Domherrrens prägtiga utseende: Ack!
 såde de, hwad stora dygder måste icke en så dyrbar fogel hysa!
 Man såg icke uppå Näcktergalen . . . . han war utan twifwel
 Domherrrens dräng. Man bad Domherrn sjunga; ty man war
 redan

redan säker at hans röst war gudomlig: han sjöng, och sjäder-skaran, bedragne i sin wäntan, utbrast i löje. Hans röst war grof, långsam, torr och dunkel. De såga med bedröfwelse, at man ofta blir bedragen af utseende. Imedertid lät Näcktergalen höra sig. Nöje och en intagande förtjusning intog foglarnes hjertan, och hans röst behagade sjelfwa afwunden. Uck! ropade de; dine toners skönhet, o främting! årsätter rikeligen bristen af dine sjädrars ringhet, och gifwer dem en glants, sem fördunklar de prägtigaste särgor.

Sedolära.

Det är sälunda, som et stort snille uphöjer des ägare, ehuru ringa hans anseende må wara, då likwäl dumheten, under den prägtigaste yta, gör swaga och korta intryck hos människor, som äga läcker smak och fin hörsel.

Sortsättning af Fru Windhams Zistoria.

Jag gaf honom det nöjet, i det jag sålde tårar af glädje; jag kastade mig om hans hals, och tackade honom på det ämaste för den kärlek han bewiste mig, i det han således för min skull måste ombyta sin lefnads art; Jag hoppas, fortfor jag, at jag aldrig skal göra Eder olycklig, emedan jag ingen ting högre önskar, än at kunna göra Eder säll. Jag twiflar ej deruppå, swarade han, således är min lycka redan fullkomlig. . . . Kan det finnas någon olycka för twänne hjertan, som äro skapade för hwarandra, och som äro förenade med et ouplösligit band?

Min kära Windhams ömna kärleks betygelser återstälde mit sinnes lugn. . . . Det syntes som han aldeles bortglömt sin fars obilliga medfart, och endast lesde för mig. Hwad nöje smakade wi under våra spatsjer-gångar om morgonen, och våra betraktelser om astronomen! . . . Med hwad behaglighet yppade min käraste man för mig alla sina anslag, och begärde mina råd, då jag till-
baka

baka gjorde honom många frågor til min underrättelse! . . . Hvad war jag icke lycklig, som blef underwist i alt, af min önnna kärleks föremål! . . .

På sådant sätt tilbragte wi fyra månader, hwilka ej syntes oss fyra dagar, när en olycklig natt betog oss all vår sällhet, och störtade oss i den grusligaste olycka.

Min man och jag hade redan begifwit oss i vår säng-kammare, hwarest wi gjorde våra afton-böner, och tackade den Allra-högste för dess Gudomliga beskydd; då den trogne Hindrick kom hastigt in i vår kammare, ropandes: . . . „Fly, min käraste hus-bonde . . . Fly, min wördade Fru! . . . Bewaren Edra dyrbara „lif! . . . Elden är i huset!

Wi följde honom skyndsamt, och wi woro knapt på gatan, förr än huset war i ljusan låga. Oaktad alla medel til at släcka den samma, kunde wi likwäl icke frälsa det ringaste af vår egen-dom. Jag dånade wid denna bedröfliga syn, och min man förde mig i det tillståndet til et wårdshus, hwarest han lade mig på en säng.

Dagen efter befant jag mig något bättre, och den olycklige Hindrick kom til oss; och ehuru hans Herre war blefwen olycklig tillika med honom, skattade han sig dock lycklig, at kunna betala sin skuld. Följande Postdag sände han berättelsen om denna olycka til Assurance Contoiret, och Posten derpå fick han swar, så ly-dande:

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Finnska Boktryckeriet,

hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

N:o 15.

Adelaides Brevvärling.

Andra Capitlet.

Lilla Fideles födelse, ursprung, upfostran och refo.

Fideles föräldrar woro Philis och Julis, af Bolognas innerwånare: Denna stad är mycket namnkunnig för sina wackra hundar, och goda förswar. Hans föräldrar woro af ganska hög härkomst, som härstammade från en gammal släkt, som länge lyst i ättilliga delar af Europa, och hade warit i wänskap med de största Männer i deras tide-hwarf. Man dömmar om folks bjdelse och seder af dem man umgås med. De hade suswit i de namnkunnigaste skönheters armar: de hade sluppit in i de största Konungars kamrar, under det mången ringa undersätare därtill icke blifwit owärdig. Konungar, Páfwar, Cardinaler och Kejsare, så wäl i öster som wäster-landen, skattade sig lycklige at hafwa hundar af detta släkte i deras rum. Wår hjertes far, som war den yngste sonen i huset, blef satt hos en förnäm Italienare, af hwilken jag fått weta hwad jag nu sagt om hans hund. Min skyldighet som häfdareknare, fordrar af mig negaste riktighet i min berättelse; och aldenstund Fideles härkomst är förnäm, bör jag ingen ting förbigå, som lånder til hans ära, och ingiswer läsaren fördelaktiga tankar om honom.

Som staden Bologne öfwerflödar af hundar, är man nödsakad at minska antalet, därigenom at man på gatorne utkastar förgiftrade förswar, hwaraf de olycklige dö, som äta dem. Julis blef en gång genom en pigas owarsamhet, utsläpt på gatan, och råkade en af dese förswar, hwarefter han fick starka Convulsioner; men som han war af starkt temperament, och man straxt gaf

2:dra Bandet.

M

h

honom Teriac, kom han sig åter före. Denna olycka förmådde honom sedermera til en god gärning; ty då han kom ihog sin egen fara, och besinnade, det hans medbröder kunde råka i samma olycka, sprang han hwar aften och morgon, så länge korfvetiden warade, och bar alla förgiftade korfwar i strömmen. Men låtom oss åter komma til vår Historia.

Den Italienske Adelsmannen, hwarom jag talat, blef kår uti et Hof. Fruntimer i Bologna: och som det är tjenstfolks wana, at hårdna sit Herrskap i all ting, gjorde Julis, som alltid följde sin Herr, bekantskap med Philis; den Sköna Frökens hynda.

Philis emottog Julis första kärleks betygelse med största förakt och kalsinnighet, efter wanligheten; men en gång, då Julis fant henne allena i et litet Cabinett, tjenligt för sådana hemligheter, gjorde han sig där lycklig, hwilket sedan röjde sig på Philis gestalt.

Jag wet ej om något synnerligt hände för eller efter min hjertes födelse; ej eller wil jag betjena mig af Historie. Skrifwares frihet, at ihopsnida något af min egen inbillning; utan hårdre tilstå, at naturen wid detta tilfalle ej bewitt något undermärk. Wäre såder hafwa sedt så många, at inga flere äro qware för oss, och om de ännu hånda, är just ingen fölgd, at de timat wid Fideles födelse: han blef född den 25. Maji 1735 (nya stilen) af ofwannämde föräldrar, utan at solen eller den minsta stjärna blef rubbad utur sit lopp.

Någon tid derefter, kom en ung Angelsman wid namn Hilarion til Bologna: han reste ikring Europa, för at se främmande seder och bruk, och som man wet, at ingen ting mera hysfar och stäbar en Karl, än Fruntimers sällskap, så är det, det första wære resande göra, då de komma på en främmande ort. Det samma gjorde äfwen vår unge Angelsman. Fideles mors Matmor war den tiden för sin skönhet måst i rop. Han upwaktade henne. Den nyfödde hade knapt lärt at stå på sina ben, förr än han började springa ikring hennes kammare. Man kan lätt föreställa sig, at hennes tilbedjare ej underlåto at hälsa med detta lilla

lilla djuret, och hafwa upptäger med det samma. Man tåflade om, hvilken måst kunde följa därmed, och lilla Fideles förstod sig snart uppå at rycka om smickr.

Den som måst sjäfsade med honom, war den Angelske Adelsmannen; hwarigenom han gjorde stora framsteg i Fruns gunst. Han war en stor och wäl wärdt Karl, ganska rik och mycket friskostlig. Egenheter, som måst bedraga ensaldiga, snåla och behagfuka Fruntimmer. Denna skönheten, hwarom wi nu tala, hade för mycken ärfarenhet i sin handwärf, at icke handtera honom med yppersta höflighet. Ett exempel, hon märkte at han war högfärdig, i antedning hwaraf hon smickrade hans fåfanga, hvilken däraf blef dubbelt större. Han satt sig altid midt emot en spegel: nögd med sig sjelf, tycktes hans årbörder säga: „Jag undrar ej, at en sådan gestalt som min, kunnat uteslänga alla min skönas tilbedjare; jag är sannernligen wackerare än de, jag är qwickare, jag kunde lära dem at både tala och skrifwa; jag är . . . Med et ord, jag öfverträffar alla; wår G är gjord at framåtsträ sådana förträffigheter som jag.“

I dessa tankar tillbragte han en lång tid ganska lyckligt med sin sköna fjälla. En dag wiste han lilla Fidele, med et Diamants halsband. Detta lilla kråket, som aldrig burit något halsband, wardt utom sig af glädje; de socker-bröd Hilarion gaf honom, tycktes nu smaka mycket bättre. Man måste tilstå, at detta halsband klädde honom wäl. I antedning af hundens artighet, tog Hilarion sig tillfälle at smickra sin hårskarinna. „Man skulle kunna swärja, sade han, at I ären magt at få Eder hund lika så makalös som I ären sjelf.“ Den sköna småfog, och som Adelsmannen trodde, at hon redan war betagen af hans qwicka snille, betalte han detta småtende med tusende kärleks betygeller.

Emed,

Emedlertid nalkades det olyckliga ögnablick, på hwilket Hilarion måste resa ifrån Bologna, och bese flere delar af Italien. Ingen ting återhöll honom mer än fruktan at bedröfwa sin älskarinna, för hwilken hans afresa blef et dunderslag. Hans hjerta blödde; men det måste dock ske. Han war likwäl så försigtig, at han berättade det på et södant sätt som hindrade farliga påföljder af hennes försträckelse; ty sedan han en dag styrkt sit hjerta med några glas Italienskt win, begynte han anklaga sit hårda öde, utan at strart säga hwaruti denna händelsen bestod; men änteligen, wunnen af sin skönas frågor, sade han: Det förbannade ödet (märk hans qwickhet) twingar mig at resa från Bologna, mit Paradis, min gudomlighets hemwist (se smicker, list och ofanning). Jag har fått höra, min sköna (sött ord), at min far är död, jag måste fara hem, för at trösta min mor, mina systrear, och ställa mina omständigheter på bättre fötter; emedan min far lemnadt dem i största willerwalla. Han grät, för at gjöra saken så mycket mera sannolik, och mera rörande, samt begärte till belöning för all sin kärlek at få taga Fidele med sig. Trun spelade den person hon war wan, gjorde sig förwiflad, ursinnig, och förebrädde honom dess kallsinlighet, hon wille döda sig, och sönderslita sit hår; enteligen lät hon igenom föreställningar beqröma sig, at wara nögd med ödets beslut: gaf Hilarion låf at resa, samt lännade honom till Fidele, dock utan halsband, hwilket han sedan utbytte emot et guld-ur. På detta sättet blefwo båda nögda.

Fortfättning i nästa Nummer.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärling.

Föreläsning ifrån N:o 15.

Samma dag Hilarion skulle resa, kom han om morgonen at taga afsked af sin älskarinna, hvilken war beredd at se honom. Lilla Fidele satt på golvvet, bredwid sin Matmoder, wettandes af ingen ting, och tusende mil ifrån at tänka på en så lång resa; ty hundarne se intet längre fram i det tillkommande än människorna, emedan ödets bok är tillsluten för dem, så wäl som för oss. Man påstår jämwäl, at han frukosterade samma morgon, lika så wäl som tillföre; och oaktadt, at hans Matmoder smickrade honom och utgjöt en tåreflod öfwer hans afresa, förstod han sig intet derpå, utan emottog det med nog kallsinlighet. Swad Hilarion widkommer, såg han på sin Ur; swor öfwer tidens flydsambhet, önskade sin far ej wara död, omfamnade sin sköna tusende gånger, tog lilla Fidele under sin arm och gick bort, gnolandes på en liten Italiensk wisa, som war i hans tycke.

Sedan han redan en $\frac{1}{2}$ timma sutit i wagnen och besedt fensstret af det angenäma huser han måste öfwergefwiswa, ledsnade kuffen at ej så befallning, hwart han skulle föra, och frågade honom däröm; ty Hilarion hade ännu ej kommit ihog at säga honom det. Denna fråga tycktes honom wara otidig, och förtretade honom. Det måste wara et så, sade han, (skakandes på hufwudet), som ej kan spå hwart man wil taga wägen: för mig til . . . , jag finner ändå aldrig så stort nöje, som jag nu förlorar. Emedertid gjorde han sina betraktelser; ty det war en beleswad Karl, som endast et ögnableck war häftig: han stillade sig:
2:dra Bandet. D sade

sade til Euffen, hwart han wille fara, tog ödmjukt afsked af sin älskarinna, som tog åt hans årbörder. Wagnen for sin wäg och förswann i et ögnablick från den sköns ögon.

Så wida det sköna Gruntarret ei war buhdit wid Hilarion, med andra än egenlyttans band, glömdes hon honom aldeles så snart wagnen kommit ut hennes ögnasifre. Hilarion lät ej heller sorgen säga öfwerhanden. Bewis dertil är, at waftadt han swurit, at beständigt behålla hunden til hennes äminnelse, fettes det intet mycker, at han lemnat honom wid nästa Gåstgäware-gård. Han hade somnat efter måltiden; och då man sade honom til, at wagnen stod färdig, gnuggade han sina ögon, steg i wagnen och wärdade sig intet om det stackars lilla djuret. Jag skulle welat för Hilarions heder säga, at det skedt utaf glömska; men wårdnad för sanningen hindrar mig derifrån; ty då hans betjent, mera ömtänksam än han, bar fram hunden til wängsdörren, sade han: du har nästan för mycket estertänka, hwad behöfwer jag släpa detta kreatur med mig på hela resan? dock tog han hunden, och släpte honom oagtsamt på gästwet för sina fötter. Liten härefter icke på älskars löften, då de lofwa en öryggelig beständighet och erwinne sig kärlek.

Förfättning af Fru Windhams Historia.

Hon berättar, at det i N:o 14 nämde bref, innehöllt afsäg på den begärta Asscurance-summan, och at således alt hopp om hjelp blef förloradt, hvarigenom de betoges af en obefriswelig sorg, besynnerlig Hindrick, som lagt alla Herr Windhams penningar ned i handelen. Herr Windham tröstar honom med rörande uttalsler, sägandes: „Fatta med, min käraste Hindrick, fatta med . . . Alt hwad Himlen tillåter bör emottagas utan knot . . . Det är äminstone wår skyldighet at således tänka . . . Om wi tro, at Försynen har et wakande öga uppå alt hwad han har skapat,

»pådå, samt tro det ingen sparf faller utan den Högstes wettenskap,
 »så höra wi aldrig bedröfwå of öfwer olyckliga händelser, utan
 »håldre tacka Gud, som icke gjordt of ännu olyckligare: . . . I
 »hafwen utan twifwel förmärkwat Eder några wänner, under Eder
 »walmakts tid; min kära Elise och jag har äfwen wunnit goda
 »bekantskaper i denna staden: . . . De hjelpa of utan twifwel i
 »denna nöden. . . . Talen med Edra wänner, medan min kära
 »Elise och jag pröfwat våra, jag hoppas de skola hjelpa of.“

Min man och jag gingo derefter ut til våra bekanta, för at
 beweka dem til at undsäta of; men wi blefwo emottagne med
 kallfömmighet; ingen af dem wärdade at knapt swara of. Den si-
 ste utaf dem war en wördig gubbe, af den Religion man kallat
 Båfware. När han blef of warse, bad han of sitta, och utan nå-
 got företal, sade han följande:

»Det bedröfwat mig, unge man, at höra de ledsamma tid-
 »ningar I undfått ifrån London; men som jag är upriktig, måste
 »jag låta Eder förstå hwad I på lång tid icke wetat; wi, ehuru
 »wänniskorna wisa Eder mycken höflighet, sinnen I däribland in-
 »gen, som wil tala upriktigt med Eder.

»I måsten fördenskul weta, at under Edert wistande i denna
 »Staden, hafwa årskillige blifwit använde at utforska Edert til-
 »stånd; och igenom hwad de utrönt hafwa de utspridt at I ären
 »en uslinge; . . . med et ord, en förstörd Adelsman . . . . At
 »wår granne Hindricks påstående war inet annat, än en förewänd-
 »ning, för at rikta sig och rymma med det han hopsamlat, och at
 »han för den orsaken skul tändt eld på huset, at förblinda folk,
 »och inbilla dem det elden förtårdt hans goda; men at denna list
 »blifwit upstått af de som bewaka Eder: Jag påstår icke at denna
 »berättelsen är sann . . . Det är allt för illa, om det är så . . . Jag
 »hoppas dock det är falskt; . . . men det må wara huru det wil,
 »så råder jag Eder at öfwergefwå Blandford det första I sinnen;
 »wi ju längre I blifwen här, ju mera utforskar man Edra går-
 »ningar, och jag låter Eder weta at en mordbrännare är gansta
 »illa

„illa ansedd ibland oss; . . . ty den fattiga staden Blandford hae
redan nog lidit genom eldbrand.

Anmärkning.

När olyckan kommer, är hon aldrig allena; det är ej nog at
lida skada til sin välfärd, utan äfwen befallas för laster, sådant
är likväl en följd af fattigdomen. Allt hvad en olycklig männis-
ka företager sig, räknas för odugligt, och man gör dem en nåd,
då man ej faller det lastbart. . . . Himmel! huru kan din Rätt-
visa tåla sådan obillighet ibland medmänniskor! . . . Jag häpnar,
jag ryser, jag tiger! . . .

Sortsättning.

„O Gud! ropade Herr Windham, hvad werlden är elak! . . .
„Har man någonsin hört svartare befolkning! . . . Jag begriper
„icke huru en människa kan vara nog nedrig, för at updikta så-
„dane sabeligheter: . . . Jag tackar Eder, min Herre, för Eder
„upriktighet, och jag skal nyttja Ederi råd det snaraste jag kan;
„ty ehuru min eskuld är min rena lycka, hysar jag likväl allt för
„stort förakt emot en ort, för at vilja bo ibland dem, som äro
„måttige at dömma så nedrigt, emot en man, med hwilken de ej
„weta något ondt.

Wi rådade Hindrick wid wår hemkomst. „Ären I min kä-
„raste Herre, sade han, en mordbrännare? . . . I som icke kunnen
„tillsäga en jordmark skada? . . . Ingen utom afgrunden kan ut-
„sprida sådant rykte! . . . Uck! måtte I som til sådant äro måk-
„tige, med en hast flytta til lögnens faders djupaste afgrund.“

Tryckfel: I N:o 15, står Julis, läs: Julio; blifwit owär-
dig, läs: wärdig.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Finska Bocktryckeriet,

hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

N:o 17.

Adelaides Brefwårling.

Tredje Capitlet.

Fidele ankommer til England: Samtal emellan twånne Fruntimmer, angående hans Herre.

Til mine Cæsares nöje, är jag ej af de widlystiga Historie-skrifware, som gå ifrån ämnet, til höger och vänster, och icke hålla sig sex minuter wid et. Jag skonar dem at höra alla de delar af Europa, som Fidele med sin Herre genomwandrat. Jag förer det lilla djuret i et stutt til London. Det hände honom ingen ting märkwärdigt på hela resan. Han gjorde intet annat än wårte; men jag måste anmärka, at han så när hade omkommit wid öfverfarten emellan Calis och Dovores; til hans lycka for en Doctor samma wäg, hwilken curerade honom efter en åtta dagars wistande i Kammaren.

Hilarion hade knapt satt foten på Angellska landet, förrän han sticade en af sina berjenter til London, at bereda honom rum i qwarteret bredewid Slottet. Han wille hafwa wackra och beqwämliga rum, sparade därföre ingen kostnad. Andra dagen reste han sielf til den ståtliga Staden, i följe med sin öfriga betjening och några wänner, som kommit emot honom, då han steg utur Fartyget.

Man kan föreställa sig hwad wäsende hans ankomst förord-sakade i det qwarteret, hwilket han hedrade med sin närvaro. Hans ankomst war hela dagars tal-ämne uti alla hus. Avise-skrifware

2:dra Bandet. P

försommade icke tillfället at fylla sina blad: hwem som wille, kunde låsa i Londons allmänna Tidningar: at „Herr Hilarion wore hemkommen til sit Fädernesland efter sina resor i de ypperste Riken i Europa. Man låser gärna sådane händelser i krigstider. Hwad mig angår, som utom det har ämne til at fylla min bok, afbryter jag, och flyttar straxt Hilarion i sina nya rum.

Så snart han ankommit, sysselsatte han alla sine betjenter med at uti förmaket i ordning upsätta alt nytt och rart, han förde med sig; på det at alla de som besökte honom, måtte i förbigående kunna hafwa det nöjet at dömma om hans fina och utvalda smak. So, fast ån hans högmöd förbandt honom at måst göra räkning på kläder, meubler och wagnar: hade han likwäl ej försunnat, at til sin tids- och landsmäns heder, rådfwaga någre lärde Antiquarier, om hwad han borde taga med sig hem, at förnjena namn af kunnare och Virtuoser, och efter deras råd, hade han en oräknelig mängd af målningar, bestående af nåsor, fingrar och gamla bilder, Medailler med gamla Romerska Kejsares namn uppå, samt copier af de förnämsta Italieniska Målares arbeten. Desse Herrar Antiquarier hade äfwen lärdt honom en Litania af utåtelser och phraser; och som han hade godt minne, påfode han dem råmmeligen wäl på sit ställe. Med et ord, han hade inrättadt et språk, hwarmed han bäst kunde bedraga. Han talte om coloris, färgor, fördrifningar, teckningen i den figuren war intet correct, ställningen på den andra war twungen, costume war illa i agt tagen, contouren hård, ordonancen irreguliere, ljuset -för starkt, stuggan för mörk, och många andra lärda termer, som skulle pryda Herr Abbén M:s anmärkningar öfwer Målare-konsten.

Jag har redan berättadt, at han war ganska benågen för wackra kläder: han hade således utbrede hos sig flere klädningar i proportion emot alt annat. Hela Parisiska öfwerflödet lyfte där som i Paris sjelf. Man såg på soffor, länstolar och bord, 20 par kläd-

klädningar af slätt, brocheradt, galoneradt och broderadt sammet, västar af en utvald smak. Noeuds d'epèr, Etuier, uhr, gulddosor, Porcelainer och nymodig laquering, ögonen förblindades af så mycken gränslåt, allt låg uti en slags konstig oordning; och emäst framlagdt, at intaga Fruntimren, hos hvilka sådant lapperi måst lysa i ögonen. Likwäl war intet allt inuti hans rum; hans stall och wagnshus förtjente äfwen at beses. Han hade et wacker spanncastanie-bruna hästar, och så wacker wagn, at hans Equipage war det dyrbaraste i hela London. Det war intet förnämt hus, som, efter nycktet om hans präktiga upförande, icke wille hafwa hans bekantskap: man täflade om, hwem som skulle få äga honom. De slugaste Fruntimren wille gärna behaga honom, för at äminstone få bewis af företräde: Alcover och narduksbord goswo genhuf af Hilarions namn: „Hwar är nu den lilla skalken?“ „Det är förskräckeligt, at man ej får råda om honom.“ Man gick på Comedier och promenader, endast at få se honom. Lyckeligen den, som kunde få höra honom och tala wid honom. I samning, han war en Herre, som bäst gick wärdeslös, som kom in, och satt sig orwuligast i en loge, och som i samtal artigast kunde tala om lapperi; ty i den delen, war ingen, som gick up emot honom.

Som man ibland det så kallade förnämt folk, är glad at få tala om nyheter, som icke rötta sinnet, kan man föreställa sig at Hilarions sällskap kom dem wäl til pass; hans öfwerflöd, hans stora upförande, hans narraktighet, war et godt ämne för tadtare: men åter igen, den djupa wördnad man bär för rikedom, hade å andra sidan skaffat honom wärkelige tilbedjare. Jag tar mig frihet at här anföra et samtal angående honom, emellan twänne äfwen så stora stollar, som förnåma Fruntimer.

Cleantus, den ena af dem, war et artigt Fruntimer om 50 år; hon hade haft den försigtigheten at behålla de barnliga åtbörder och

och miner, som en flicka om 15; en qwinlig Nestor, som sedan hon lefwat tränne Fruntimers åldrar, jag menar sedt 3:ne skönheter förnyas, wille hon ändå åga rum ibland dem. Den andra wid namn Melanide, war en yngre skönhet om 30 à 35 år, hwars förstånd war mer än hälften förloradt af det öfwermåddiga smicker, hon hörde om sin skönhet. Dessa båda Fruntimer lefde ganska förtroligt, och årnade spisa aftonmåltid tillsammans under detta behagliga samtal: ty det passade då bäst at tala om den dagens äfwenlyrer. De hade hwardera expedieradt 5 à 6 Comer-spel, lämnadt sina namn til 20 Portwaktare, och gjordt 3 à 4 promenader, hwarest den yngsta hade haft den lyckan at träffa Hilarion, som undfick lika så många höfligheter, som hon förmådde utgifwa. Cleanthis hade med förargelse sedt sin wäns lycka, hon war svartssjuk at se henne blifwa upwaktad af en så ålftanswård Hof-man. Med et ord: hon war ej i stånd at länge dölja sin harm, fördensfull låt hon talet falla på honom, efter måltiden, säjandes:

(Fortsättning i nästa Nummer.)

Kundgörelser.

Dår desse Bref utgifwas, finnes: Anecdoter om Namnkunnige och Märkwärdige Swenske Män, Första Bandet, à 6 Dal. 12 öre. Omwärlande Nöjen, Första och Andra Stycket, à 6 Dal. Fruntimers Odet i flere Konunga-Riken, à 12 öre. En Mans Lefwernes-Lopp, som varit en Martyr för Sanningens Jul, à 12 öre. Desse exemplar finnas äfwen til köps hos Boktryckaren Carlbohm, som bor wid Regeringsgatan uti Spetsens backe.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,

hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärling.

Fortfättning ifrån föregående Nummer.

Jag kan intet dölja min förundran, kära Melanide, huru I kunnen låna Eder öron åt den tokens orimliga prat. Hwad finnen I älskandswärdt hos den narren? Jag märker aldeles intet den skickelighet man behagar tillägga honom. Allvarsamt, min söta, tycken I han är behagelig? Ah! ja men, sade Melanide (sedan hon betänkt sig), jag förstår mig ej på wisa ställningar. Ranske om man rätt betraktar honom från hufwud til fötter, finner man ej något owanligt; emedertid har han något särdeles i sitt lefnads ått, upförande, röst och ögnakast, som behagar. Utom det är han bäst klädd af alla. Och, sade Cleanthis, hwad det beträffar, har han at tacka sin Skräddare dertfore, och icke sig sielf. Widare, hwad gagnar det et Fruntimer, som äger allwersamma affigter? Man gifter sig ju icke med en Räck. Säg mig i förtroende, min lilla Melanide, hafwen I til äfventyrs betraktadt honom som Eder tillkommande man? Sannerligen, swarade hon, jag har aldrig tänkt på giftermål för at göra et allwersamt wal; men jag måste tillstå, at om sådant skulle ske, wille jag helst gifwa den mit förtroende som är wäl klädd; ty det tycks wara et rätt tecken, til en karls snille och förstånd. Må göra, sade Cleanthis, jag wil ej wara mot Eder mening; men låtom of utan fördom ransaka, om Hilarion kläder sig bäst; til exempel: jag är intet nögd med hans och hans betjentes apelband. Härwid begyntes en lård Afhandling om apelband, hwaruti alla Livréer i London bleswo mönstrade, och hwardswer noga omdömen fältes. Ifrån Livréerne kom man til hästarne: Cleanthis, som hade förefatt sig at tadsa Hilarion, frå-

2:dra Bandet. Q gade

gode sin vän, om hon intet tyckte mera om gräspräcfliga än castanie-färgade hästar. Hon förklarade sit tycke för castanie-bruna. En god tima gick förbi, innan denna allvarsamma fråga blef fullkomligen upplöst. Samtalet begynte redan blandas med bitterhet, när Melanides tankar föllo på wagnar; därifrån kom man åter till Kläderna, och sedan man noga mönstrat en mans Klädnad, kom man änteligen at nämna: hwad som borde utgöra hans personliga egenheter. Melanide wille hafwa en berest man; emedan en Karl, som sedt werlden, har alltid något at tala om, då den, som aldrig varit i främmande länder, har intet ämne till samtal. Det skället syntes Cleanthis icke nog kraftigt, och för at förswara morsarsen, anförde hon något, som kanske ej syntes Melanide mera brinnande, nemligen: hon fant, at det gjorde en man alt för högmödig, så at han därigenom mindre wördade sin hustru. Därpå begynte man tala om olyckliga giftermål; man höll noga råkning öfwer alla de elaka Männer man kände; hwaras de gjorde den slutsatsen, at det wore bättre at icke gifva sig. Men Cleanthis fant åter straxt en annan anmärkning: nemligen; det wore säkrare at endast hafwa wänskap för en behagelig Karl, än at gifva sig med honom; men åter å andra sidan wet du lika så wäl som jag, min söta, at wi unga flickor, som ständigt hållas i twång, änteligen finna naturligt, at åstunda en man, om det ock icke wore för annat, än at slippa hafwa sin Mor eller Moster med sig på hälarne. Utåtelsen, wi unga flickor, kom Melanide at småle, hwaröfwer Cleanthis så när blifwit ond; men ändteligen förstålde hon sig. De skildes dock icke wänner, ty när Melanide upriktigt bekändt at hon önskade, det Hilarion wille bjuda up henne till dans på en bal, dit hon war bjuden; slapp det fram för Cleanthis, at hon öfwen åstundade dersamma. Melanide brydde henne dersföre; man kom derefter till en grof ordwärling; båda misunnade hwarannan en lycka, som kanske war 100 mil ifrån dem bägge. Erätan slöts med en bitter owänskap, de skildes åt med så mycken harm och så stort hat, som hade den ena stådt efter den andras lif.

Forts

Fortfättning, eller utdrag af Fru Windhams Öden.

Herr Windham uthärdade många förföjelser för den förmen-
ta mordbranden, och beslöt öfvergifwa Blanford, utan at weta
hwarest han skulle taga vägen. Anteligen tilböds honom, at blif-
wa Skolmästare i en By, där en sådan slyta war ledig, hans
Fru frågade, om han ägde nog styrka at förnedra sig til et så rin-
ga handwärf, hwaruppå han swarade:

„Hwad säger du min käraste Elise! . . . Är det ej en lycka,
„om wi derigenom kunna winna födan, utan förföjelse och möda?
„En Skolmästare är en nyttig medlem i et samhälle; ty hwad wo-
„re människan utom weterskaper, och huru skal hon kunna för-
„wärfwa dem utan läromästare, man är ju annars wild och blind.
„ . . . Jag tror det är en ganska swår slyta, at utransaka hwart
„och et barns olika snille; men sedan man en gång känner det, må-
„ste man upmuntra de modfälda och de blygsamme, samt winna
„deras förtroende mera genom mildhet, än igenom förebräelser;
„ty när et barns förstånd begynner utspricka som en rosenknopp,
„och behöfwer trägen upsigst til sin handledande, huru lustigt är det
„då icke at deruti insympa ädla tankesätt, som sedan alstra en dyg-
„dig lefnad. Jag antager således detta wigtiga ämbete med nöje,
„och skattar mig sielf lycklig, om jag kan skapa några wärdiga snil-
„len, dem til nytta, och mig til nöje och heder. Om mit upfät-
„intet lyckas, har jag äminstone dertil haft et rättwist ögnamärke.“

De begäfw sig dit, blefwo emottagne, och lefde där i et li-
ka så behagligt som simpelt lefnads sätt. Sex månader efter de-
ras ankomst föddes deras lilla Emelié, hwilket mycket ökade deras
förnöjelse. Hennes Mor begärde sin mans lof at få upamma sit
barn sielf, hwaruppå han swarade:

„Hwarföre frågar du det, min söta? Detta barnet är mig allt för
„kårt, at wilja betaga det des naturliga söda. Min käraste Elise! Lä-
„tom öf ej weka vårt barn af en fatt granlagenhet, den rättighet som
„naturen sielf tillagt det, och sielf alstrat til des underhåll wid
„des

„Deß föddelse! Hwad brott begå icke de mödrar, som strida emot
„sittfria naturen, af en weklig wårdslöshet, och öfwerlämna sina
„barn i främmande händer, hwars böjelser de småningom med
„mjölkten indricka, och hwad tänkesätt kan man wäl wänta af en
„lejd amma. Nej, min söta! Långt ifrån at wara deremot, ta-
„kar jag dig derföre på det högsta.

Slut uppå förra Delen af Fru Windhams Öden.

Rundgörelser.

Som dessa blad nu nå til slut, och icke mera än 6 Nummer återstå, måste man för deras skull, som funnit nöje af Fru Windhams Historia, dermed fortfara, fast något afbruten, och i kort sammandrag uprepa mindre betydande händelser. Det är en stor swårighet at finna ämne, som kan behoga så många olika tänkande människor, somliga tycka om det ena, somliga om det andra, och man får minst följa afswarsamma eller Sedo-lärande tanckar. Hwad Fru Windhams Historia angår, har hen endast blifwit öfwerfatt, såsom en målning af största förhördregerska, största Hjelrtinna i råtamod största bewis af trehet och käckhet emot sin man, samt anteligen winna den största dygdens belöning, heder, rikedom och höghet.

Där desse Bref utgiffwas, finnes: Anecdoter om Namnkunnige och Märkwärdige Swenske Män, Första Bandet, à 6 Dal. 12 öre. Omwärlande Nöjen, Första och Andra Stycket, à 6 Dal. Fruntimmers Ödet i flere Konunga-Riken, à 12 öre. En Mans Lefwernes Lopp, som warit en Martyr för Sanningens skull, à 12 öre. Desse exemplar finnas äfwen til köps hos Boktryckaren Carlbohm, som bor wid Regeringsgatan uti Speniens backe.

Tryckfel i N:o 17. Står Calis och Doves, läs: Calais och Douvres.

Stockholm,
Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

N:o 19.

Adelaides Brevvärling.

Adelaides Brev till sin Dotter.

Min kära Dotter!

Det är billigt at, sedan jag skrifwit till de Personer jag högst aktadt, och till en Allmänhet, den jag wördar, jag äfwen kunnat dig, några enskilda rader, till åminnelse af min kärlek.

Om jag skref en Volume i Sedoläran, hwarigenom en människa i utwärtens mätto leswer anständig och winner människo pris, och icke först lade grunden därtill genom Gudsfruktans afmålning och implantande, så wore denna byggnad nog klen, för at i alla ödens omskiftan kunna bestå.

At lära känna Guds Höga Wäsende, och sine Skyldigheter emot honom tillbaka, sker igenom de wanliga Barnaläxor, som i ungdomen läsas i Catechesen, i den Heliga Skrift, och som afmålas i Predikningar: men at lära sig älska detta stora Gudomliga Wäsendet, därtill måste man undervisas af ömna föreståndingar, och jämförelse med de som du hjerteligen älskar, till Exempel: Ingen ting är så naturligt, och så ömt, som kärleken emellan Föräldrar och Barn. Gud sjelf liknar sig ofta wid en Mor, stundom wid en Far, hwaraf följer, at han med wälbehag anser sina barns swaga genkärlek.

Jag wet, jag är öfwertrygad at du ganska ömt älskar mig, min Dotter: när jag frågar dig, hwarföre du gör det, swävar du: Därföre at jag frambrutit dig till dagsljuset: at jag med öm omwårdnad upfostrat dig; at jag med mycket beghinner födt och klädt dig; och at utom mig hade dit öde kan hända warit allt för bistert. Detta swar är rättwist mit kära barn; men då du älskar mig, som endast i små saker gjordt dig små wälgärningar, huru mycket mera bör du då icke älska den Aldrahögste; ty fast än jag frambragt dit naturliga lif; har jag likwäl icke skapat dig utan lyte, ej eller gifwit dig en odödelig själ: fast jag har upfödt dig, 2:dra Bandet. R har

har jag likwål icke kunnat förlåna dig hälsan, eller bewarat dig för tusende olyckor, hwartil mänskligheten är benågen; fast jag har gifwit dig södan, har jag icke kunnat låta dig andas en wäderpust; ty utom Guds besynnerliga nåd, drager man icke en andedrägt: fast jag har gifwit dig alla dina behöfwer, har jag likwål icke kunnat återlösa din själ. . . . Döm nu härutaf, huru litet jag bör älskas, i jämförelse emot Gud, och huru högt Han fram för alle är tillbedjans- och älskans-wärd. Om wälgärningar någonsin kunna upwäcka årkändsla, wissertligen är det Guds. . . . Om höghet och wisshet någonsin kan ingifwa wördnad och förundran; wissertligen är det den Högstes. . . . Om et kärleksfullt Wäsende någonsin kan uplifwa et annat hjerta til ömhet; wissertligen är det den Allmäktige, som är kärlekens ursprung. Om skönhet någonsin kan tilldraga sig våra lifliga kändslor, wissertligen ser man den i Guds Skapade wärk, och hwad måtte icke Författaren däråf wara, då hela naturen är så förtjusande?

Om denna mälning ej upelbar dit hjerta til ömna och wördnadsfulla kändslor emot din Skapare; så ser jag ej, at det kan ske om jag ber dig frukta Gud, af fruktan för ewigt straff. Det jag redan sagt, är nog, om dit hjerta ledes af Hans Nåd; men om det skulle wara så hårdt, at detta intet gäller, så gäller ock ej något mera.

Låt om nu korteligen nämna några ord om Sederna, och hwarigenom man åtminstone kan leswa obefläckad til Samweter.

En flickas första swaghet är at wilsa behaga, jag kan ingen ting säga däremot, emedan det är allom medfödt; men jag wil härmed bjuda til at lära dig däruti den rätta konsten.

Ödmjukhet, ärbarhet, sedighet, blygsamhet och anständighet äro egenskaper som måst pryda en Flicka, och som göra djupare intryck på hjertan, än grimacer, fräcka åtbörder, flygtig klädedrägt och dyllige lappri. . . . At igenom anständiga, myttiga och sedoldranoe böckers läsande, söka upodla sit förstånd, ståda sina tankar och förädla sit hjerta, gör äfwen ganfska mycket til saken. Man undwiker då, at igenom ofunnighet blifwa et offer för illa sinnade Manspersoner, hwilka gärna lägga sina snaror där de se swagaste motwären; och

och för at gifwa dig något begrep om dem, skal jag korteligen nästna, huru det går med dem som icke känna det goda folket. Det är nu tid, då du är 14 år, at preparera dig, som man gör barn för koppor; på det du må gå lindrigt genom den farfoten.

Har du icke hört omtalas, huru många varit et olyckligt offer för mankönens listiga anläggningar och förförelse. Mänsligheten tyckes wara wida stild ifrån dem, då de förkläda sin wargnatur under en smickrares gestalt, för at upsluka eller sönderriswä et oskyldigt lam . . . . Så mycket de böra wördas, då de, som Männer, uppfylla Religions och årans skyldigheter; lika så mycket böra de befruktas, då de i sin ungdoms yra willja förföra . . . . Sedan de för en enfaldig och menlös flicka, som ej känner sig hiesel, långt mindre werlden och dem, med dumma och i sit tycke qwicka ordasfärt bekräftadt, at hon är den täckaste, skönaste och oförlikneligaste af alt hwad de sedt, insmyga de sig smänningom til des förtroende.

. . . . När detta kräket hör sådant, säger hon för sig hiesel . . . .

Ack! hwad han är beskedelig! . . . . mina Föräldrar och mina Styfson säga at de älska mig; men denne Herren bedyrar at jag är wacker . . . . ack! wacker . . . . det har jag aldrig tillförene hört . . . .

. . . . de säga, jag är beskedelig; men han swär, at jag är skön . . . .

. . . . för! hwad han är hedertlig! . . . . han ber mig älska sig.

Huru skal jag annat kunna gjöra? . . . . himmet! han är så öm,

jag bör ej wara otacksam . . . . jag bör ej plåga min nästa! . . . .

jag är ju i hans ögon den täckaste af alla människor . . . .

Så talar man i sin yra, min käre, men känner ej de driffiädrar, som

utpräskar förförarens smicker, man tror icke det är omöjeligit, at denne

ödmne wännen, denne gunstige eller Högwälborne Herren, kan bedraga.

Hwad bleswe det wäl af, om man då utan estertänka rusa

de i sin yra? . . . . Jag bästwar, jag fasar för detta ämnet . . . .

. . . . Jag föreställer mig allenast, at denna första iatriguen slutas

utan annan påfölyd än at smickraren ledsnar, och under fåfång

wäntan af gunst, får se en ny flicka, som gör hans beswär låtsare . . . .

Bör man då ej af en förnustig estertänka sluta, at de

öfrige äro lika så? Den som ser en wispstjert, ser dem alla, de

Äro lika som tvänne ögon, och den som ser en älskare, utan dyg- dig affigt, ser dem alla.

Gud har gifwit dig förstånd, min dotter; men bruka det rätt. Förstånd, förknippadt med et elakt hjerta, är et swärd, hwar med man dödeligen särar, och til slut dräper sig sjelf. Et illa anwändt wett är owett; man kallar det förstånd, emedan man äger urfsilning och djupsinnighet; men då dese delar endast användas at urfsilja med arglistighet sin jämnhristens fel, och icke des för- moner; så användes wettet at klandra och sära dem. Din hä- le har ock nog wett för at bedraga och förföra . . . Men märk, at han har intet hjerta. Använd fördensfull dit wett, mitt barn, at utleta det goda, at förkasta det onda, och at öfwerstyla de swag- heter du til äfwenitys hos andra skulle märka. Använd dit be- grep til den förnuftiga och korta Regeln, at aldrig gjöra annat til androm, än du wil de skola gjöra dig. Därutaf flyter rätt- wisan, alla dygders ursprung, och förnuftets doter. Man kan al- drig wara rättwis utan urfsilnings kraft; ty man känner icke skilnaden på ondt och godt, då man är dum, och man känner den lika så litet, då man är qwiet i dårskaper.

Angående behagshukan, hwilken ej ännu är afgjord, må du wara försäkrad, at du aldrig rättligen kan begå, utan den samma Aran. Hwaruti består den? . . . Den består deruti, at af öm- maste kändslor älska Gud; wörda, lyda hans Bud; at af hjertat efterfölja goda förmaningar, råd och lärdomar i sin ungdom; at wid mognare år, genom förnuftig estertanka, söka wandra på dygde- wägen; at fly dårskaper, dem den beteswade weriden kalla artighe- ter; at genom et ödmjukt och ärbart upförande winna alla befan- tas wälwilja, särdeles sit eget Rjõns: At wisa Man: Rjõnet all Hög- afkning, men aldrig gifwa dem anledning til nårwheter; At utt all ting hafwa Gud, dygden och sin egen wälfärd til sit ögnamärke.

Fortsättning i nästa Nummer.

Stockholm,

Tryckt i Kongl. Fincka Boktryckeriet,
hos Joh. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides Brevvärling.

Fortsättning af N:o 19.

Sedan jag på lilla så ömt och enfsaldigt, som fort fått sökt få må dig at äska Gud fram för mig, den du wärkeligen har får, samt lärde dig säkraste medlet at behaga dygdiga människor, wil jag nu förtelgen gifwa dig några råd, angående dit upförande emot din nästa.

Om någonsin estertanka och försigtighet är nödwändig, är det i sammanlesnad i med människor. Gud, som ler til hjertat, är mera barmhertig, han öfwerser med sådane fel, som icke ske af uppsåt, eller lust i ondgd; men människorna, hwilka ej kunna ransaka wårt inre, utan dömma gärna hastigt utan granskning, emot dem måste man wära ganska warsam.

Ödmjukhet, wänlighet och blygsamhet, äro säkra teken af en menlöst och godt hjerta; därmed winnet man bäst andras wälsinja; då stolthet, fräckhet och högfärd föder allas aföring ifrån sig.

Fly elaka sällskaper; du behöfwer icke mera än en eller två, före än du blir förförd; eller öck, om de finna det de ej kunna bedraga dig, och at du äger nog dugd, nog wett, för at icke tänka lika med dem; blir du hatad, utspeld, swärtad och behugen; när det kommer an på wal af bekantskaper; måste du med största upmärksamhet utransaka deras lynne . . . Är det elakt, så drag dig höfligt därifrån . . . Är det godt, så emottag dem med wördnad och gör dig deras ynnest wärdig.

Fly säfängelighet, tillika med owalt sällskap, den mättrar aldrig din ödeliga själs begär, den roar aldrig dit hjerta; den tillfredsställer aldrig dit samwete; men, om du bland de som uti allt är mera dygdig, mera förtären, mera förnuftig än du kan bliwa, skulle händelsewis finna dig där menlösa nöjen wanka; så gör dig icke löjelig genom en onödig granslagenhet; ty det är en stor skilnad på

2:dra Bandet.

S

Då

dårens nöjen, och folks af renad smak; . . . man kan nyttja allt hwad som naturen alstrar, då förnuft och ära håller enom wid hand; och det är lika så stor dårskap, at wilja wara klok alla, som det är at wara narr med alla.

Gly lättja—Sj! sy! hwad är otäckare än en lättjig? Des hjerta är wist öppet för alla laster, för alla dårskaper: skulle wäl en tänkande människa wilja likna en gråshoppa, som om sommaren hunger, (nämligen i ungdomen flyger som en narr) och om vinteren tigger för föda af myran, hwilken arbetar flitigt för sin ringa behof. —Sj, ännu en gång sy! lättjan är hin håles örnagott, hwars på han inföfwer människan—Lättjan är en slipsten, hwaruppå han hwäffar sina pilar.

Skulle du til äfwenlys få någon Friare; så läs då mina puncter, som stå några Nummer frammanföre, och alla mina anmärkningas öfwer giftermål . . . Då behöfs det bäst; men wälj så, at den du efter noga granskning finner dit hjerta wärdig, aldrig förlorar det; ty däruppå beror din egen sällhet.

Blir du Mor, war icke allt för sträng; icke allt för klenig; genom det förra blifwa barnen hårdnackade, genom det senare slets-wärdige! Sga dem mera med ord än med ris; ty, om de icke äro allt för hårda, gör det mera utryck. Ris förbättrar aldrig hjertat, utan allenast återhåller utöfningen af rådhaga; men dumma männingar om dygdens lustighet, och lastens styggelse, utvättar mera . . . Detta allt wet du af egen erfarenhet.

Blir du Matinoder! Ack! akta, wärta och sköt dit tjenstefolk wäl, mycket wäl, besinna at det är ingen annan skidnad emellan dem och dig, än den ödet gjordt; så snart hade du kunnat blifwa född til piga och hon til Fru, som nu twärtom: de äro nog olyckliga förut, man bör ej lägga sten på börd; hade de annan utwäg, de tjente wissertigen icke, de kommo ej i ofända hus på winst och förlust, af förtroende til Husbönders och Matinödrars mänsklighet, de sålde sig icke för några daler på et år, om de trodde, at de skulle få bannor, styk, swälta och gå olönte . . . Och hwad skulle

skulle du wäl wara, om de icke wille tjena dig; de gifwa sit arbete och sin möda, för alt hwad du med mera beqwämlichkeit kan gifwa dem . . . De hade kunnat råka et hederligt ställe, om icke deras olycka fördt dem til et elakt hus . . . Ack! mit barn, war god, from, wäntlig, om, dock rättwis emot dem. Adrag dig häldre deras wälsignelser, deras kärlek, än deras tårar, suckar och förbannelser.

Blir du rik, war då gismlid emot kände uslingar, husfattige, som blygas begära sit bröd, och som heldre förgås än tigga, roffa med mera; spara häldre onödiga utgifter för dig sjelf, och bryt den hungroga dit bröd, deraf får du sjelf, eller dina efterkommände, den Högstes wälsignelse. Kom ihog Selima, kom ihåg Phlegon, huru många lif de frälsta från döden, och huru deras hus blomstras, huru deras namn utropas med wälsignelser och allmän wördnad.

Blir du af högt stånd, ack! blif då mycket, mycket, ja mycket ödmjuk, derigenom winner du den rätta wördnaden, deruti består den wärfeliga högheten, och derutaf skönjes bäst hjertats och förståndets egenheter.

Blir du fattig, blif då icke modfäld och försagd, sök, at igenom flitigt arbetande förtjena dina behofwer: Låt aldrig den falska fördomen inbilla dig det är skamligt at förtjena sin föda med sina händers wärk. De, som äga wett och ära, akta dig långt mera dertföre. När man äger det nödwändiga, kan man lefwa ganska nögd, fast man ej har öfwerflöd. Berlsdliga skatter äro utom of, och sällan tillfreds ställa de wårt sinne. War då öfwen ödmjuk; men icke i den högd, som om du wore rik och mäktig; ty då tro de du wil begära något, de förakta enom nog ändå; men kwyper man, blir man aldeles trampad.

Med et ord, i hwad lyckans emfisten du kommer, ware sig onda eller goda; så låt det wara din glädje, at du håller dig til Gud,

Tant

Tänk för öfrigt på ändan, så gjör du aldrig illa. Glöm aldrig lifwets öwisshet, så snart faller en ung som en gammal, och du kan icke vara säker at lefwa till morgon. Änse alla dagar, som wore densamma dagen för din wandring härifrån, och när några onda tilfällen frestar dig til däreft per, så föreställ dig dödsens bitterhet, så försvinner det snart; ty det som i friska dagar anses för et sandkorn, blir i dödsstunden stora berg.

Många flere påminnelser kunde ännu gjöras; men jag wil icke vara widlöftig, på det du så mycket lättare måtte kunna minnas dessa korta reglor, hwilka jag icke dragit utur andra böcker. Mit ömna hjerta och kärleken för din wälgång har dicerat dem. Jag hade aldrig lärt dessa tankar komma ibland mina allmänna papper, om jag icke sumnit, det du derigenom blir lika som mera nödsakad at efterfölja dem: So alla de som läsa mit bref til dig, blifwa vittnen emot dig, om du efter min död, igenom en contraire lef i ds ort, wanbedrar dig self. De se härutaf, at råd och förmaningar icke har felats dig, de se at jag gjordt min skyldighet, mit samwet är lättadt, jag har icke igenom wärdslös upfostran warit dertill skuden. Åh! at dit hjerta ej måtte likna et hälleberg! . . . Åh! at det aldrig måtte vara som den sand-åker, hwilken tog em i hweter, upfföt något deraf, men snart förwisnade det! Nej, måtte dit hjerta vara en wäl beredd åker, som emottog adel säd, och bår hundradefalt igen. På min sida beder jag den Högsste uplysa dig; men du måste self samla alla krofter för at winna det, på det du en gång måtte med tacksamhets tårar watta flöset af din ömna Mor.

Stockholm den 13 Februarii 1773.

Adelaide.

Stockholm,-

Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

N:o 21.

Adelaides Brevvärling.

Adelaides Brev till sin Son.

Min ömt älskade Son!

Det enda, som kan lindra min smärtesfulla saknad öfwer din frånvaro, är at genom pennan få språka med dig, min älsfelige! Den kärlek du för mig hyser, öfvertygar mig at du med nöje genomläser mina brev, och med estertanka granskar de ömna och wälmenande påminnelser jag gifwer dig, wid hwarjebanda omständigheter i din lefnad.

Jag lämnar dine Läromästare den omsorgen at upodla ditt förnuft, at uplysa ditt förstånd, och at igenom Lärbohm göra dig till en tänkande rådniska; men jag förbehåller mig self den rättigheten at ingifwa ditt hjerta den delicate, som alstrar ädla tankesätt, utom hwilket den aldrig lärdeste blir hwarken älskad eller wördad.

Jag begynner med min gamla ensaldiga Bonde-Lära, at först afsmåla den sanna Gudsdyrkans behaglighet; jag förmodar ej, at jag frambringat et sådant missfoster till werlden, som skulle anse det för onödigt, och ehuru andra torde tycka, det jag för ofta uprepar et och det samma, böra de betänka at när det kommer an uppå egna barns tinneliga och ewiga wälfärd, hwilken endast beror på Gudsfruktan, måste man lämna all annan wältalighet, och nyttia naturens ensaldiga röst, som innom öf ropar: Älska Gud.

Gudsfruktan är den rätta wisshetens begynnelse.

Tänk uppå din Skapare i din ungdom: förr än de onda dagar komma; och ären nalkas, då du warder sägandes de behaga mig intet. Pred. B. 12: v. 1. Tro mig; den smaken kärillet får, den behåller det. Om ej et barn älskar Gud, då dess hjerta är menlös, huru mycket mindre sker det, sedan laster fåt inrymma det? Många lässa wara Gudsfruktige; men få äro det wärkeligen. Lyckelig den, som är det sansfärdeligen! En han älskar Gud med et rent hjerta, han tilbäder honom med lifliga kändslor; 2:dra Bandet. han

han fruktar Honom med undergiftwenhet: hans tankar äro sossel-
 fatte med Christeliga och wärdiga Timmen: hans förnuft har det
 Gudomliga Majestätets oändeliga Fullkomlighet til ögnamärke: han
 känner sig upeldad för Den, som är hans sanna Lycksalighets enda
 ursprung: han söker at uti alt behaga Gud, och har wänjelse för
 laster: han efterstrårfwar hjertats frid och samwetets förnöjelse: och
 är altid nögd med Guds wilja: han leder med omsorg sin siät ige-
 nom denna werldens farliga willogångar: han tror med säkerhet,
 at Guds ord bäst kan underwisa honom, huru han bör lefwa, och
 aktar sig noga at aldrig raffinera något uti sin Religion: De wäl-
 gärningar han gör uslingar ske icke af högmod, ej heller i hopp at
 blifwa belönte; ty han wet det är hans skyldighet: han ärkän-
 ner upriktigt sina egna ofullkomligheter, och fördrager med medlidans-
 den, för at i ewigheten bekomma blomster, som aldrig wifna. En-
 teligen anser han Döden som en får gäst, hwilken ledsagar honom
 in i Himmelen; hwaruti wi igenom Guds barmhertighet och Fräl-
 srens förtienst få en ewig Lycksalighet.

Sådan är den sanna Gudsfruktan, min Afsketige, och med
 sådana tankar blir man en sansfärdig Christen: sedan man wunnit
 den egenkapen, blir man ofelbart en redlig, en wärdig undersåtare,
 och en hederlig medborgare. Man kan då med wisshet säga: Jag
 håller Konungens Ord och Guds Ed. Pred. B. 8: v. 2.
 Wäl dig Swea land, hwilkas Konung ädla är. 10 Cap. 17 v.
 Wäl! ack wäl dig, min käraste; som blifwit född under wår Ko-
 nungs Regering! som är nog ung, för at i hela din lifstid få glä-
 dja dig öfwer en sådan Kung och Far! hwad kan wäl vara måk-
 tigare at ingifwa dig dygden, än den tankan at du därmed beha-
 gar Gud, och Konung GUSTAF, at du därigenom kan förwärf-
 wa dig Hans nåd, at du därigenom blir en wärdig medlem i Hans
 Rike. Jag wet ej hwad stånd du ärnar antaga, eller til hwad
 ämbete du finner dig måst bögd; men det wet jag, at redlighet, tro-
 het, wett ära och dygd, gör en Karl wördnads wärd i hwad stånd
 han kommer, at underfärlig plikt fordras i alla, at människo kär-
 lef,

lek, råtttrådighet och upriktighet är nödvändig i alla, och at man kan göra sig utmärkt af goda egenheter i alla.

Som du ännu ej sielf känner ungdomens beskaffenhet, eller i hwad wilsfärelse den är snård, wil jag korteligen afsmåta den, för at gifwa dig et rätt begrep om dig sielf.

Ingen ting är så wacker och tillika så farligt tilstånd, som ungdomens: Den liknas billigt wid et rått blomster, hwilket lätt kan afbrytas och kastas i lasters afgrund, genom des egen oforsärlighet och håstighet. Ungdomen är likt et ständigt stormande haf, fullt af tusende klippor, hwaremellan människan, genom oräkneliga faror, måste tränga sig fram til manna-åldren. Om lyckan, som många påstå, består i inbilden, så är wisseligen denna människans lyckligaste tid, ehuru oförsigtig, okunnig och förmåten hon då är. Hennes omdöme är swagt, hennes nåswisheit odrägelig, hennes förnuft falskt, hennes hårdnackenheter ofwervinnerlig, hennes begrep hårdt, hennes lustar wilda, och hennes försigtighet blind, hon tror sig weta alt, då hon wet intet, platt intet, och hon wil alt förkara innan hon får någon kundskap. Hon roar och lysselsätter sig endast med lappri, och ofwervlänmar sig hel och hållen til dårskaper: Hon tänker än på det närwarande, och anser framtiden för owis: Hon wet ej hwad hon önskar, ty hennes föremål är tomt wäder: hennes beslut äro ostadige, emedan hon har icke något wärdigt ämne för sine tankar. Stundom ålskar hon alt, ty hon känner icke någon tings rätta beskaffenhet, och stundom hatar hon alt, emedan hon ej äger någon urskildning. Men ack! huru lycklig är den ungdom, som förnöter sin tid i wisshetens skola, och utöfwar de dygde-läror hon där undfår; då kan hon i sin ålderdom förwara många af ålderdomens behagligheter? En Italianare säger på et ställe: at den som wil blifwa gammal, måste begynna at wara det i god tid, och at en liderlig ungdom förorsakar en plågosam och tryckande ålderdom; begyn fördenstull i tid, min käraste, at sly denna måtning, och at i dit unga hjerta implanta mogna betraktelser. Jag sänder dig en wers, om du ej förstår den sielf, kan du bedja din Informator lära dig förstå densamma.

Dans

Dans le tems de la Jeunesse
 On n'aime que le plaisir
 Dans un âge plus mûr, même dans la vieillesse
 Par d'autres passions ou se laisse saisir.
 Ainsi done de songe en songe
 Esclave l'ereur, esclave du manfonge
 On arrive au dernier moment
 Peut etre touchons-nous à ce moment fûneste
 Enployons le tems qui nous reste
 A reparer celui de notre aveuglement.

Denna min anmärkning om ungdommen, har fört mina tankar på alt för widlöftiga ämnen, som dertil höra, och som jag icke kan afhålla mig, at styckewis affbildra, såsom til exempel, wållusten, kort-spel, win, swordom, skryt eller lögn, nåswisheit, flöseri, såfånglighet, lättja . . . Alla dessa saker, som för dig nu synas wara ringa fel, torde igenom des afmålning, gifwa dig afsmak; men jag hinner för denna gången icke at tala därom: i nästa bres stola wi språka mera. Redna emedertid icke wid dessa alswarsamma ämnen. Skulle du til äfwentyr's wilsa efterfölja mina wälmenande förmaningar, är jag säker at du framdeles tackar mig för hwart ord, då du ser at din wålsärd derigenom afstras, och du blir lika så älskad som wördad af dine medborgare: Men fram för alt lærer du innom dig self sinna hwad oändelig förtämden samma äran utsprider i dit hierta.

Med nästa påst, är du säker om fortsättning af dessa betractelser; emedertid swara mig, älska mig, lyd mig, och unna, mig den lufwa wållusten at få wara

Min ömt älskade Son,

Stockholm den 16 Februarii

1773.

din hulda och wälmenande Mor.

Adelaide.

Stockholm,
 Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
 hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

N:o 22.

Adelaides Brefwårling.

Adelaides Bref til den Unge Eraste.

Min Kåraste Son!

Låtom of nu betrakta de begårelser, som aldrumstå skada och förföra Ungdomen. Af mit förra bref, finner du huru beqvåm man är, at låta intaga sig af elaka wanor, så mycket mer som man ser dem öfwas af sådane som kallas hederligt och beleswadt folk; emedertid, under sådane toma nöjen, wårdslösas fränufters upodlande, och hjertats förådlande; man blir offickelig at smaka rena nöjen, hwilka finnas i förnuftiga böckers läsande, och i sällskap med dygdiga människor.

Den första last en yngling lär at utöwa, genom elaka efterbåmen af tjenstefolk, eller andra grofwa människor, är at swårja: Som det merendels læres i barndomen, blir det en swår wana at utrota, sedan de komma til manna-år, ehuru de hetswe gärna wille göra det, och finna huru ohjgligt det låter. Jag går sällan ut; men jag ryser, då jag på gatan hör barn af 4 a 5 år, som knapt kunna tala rent, swårja som en profos; det är intet bättre, då man åfwen möter folk af Condition, som äro hederligt klädde och se ut som woro de af wårde, likwål swårja som kruskar. Låtom of fördenkul betrakta denna lasten ensam för sig sself.

„Swår synd, (såger en wis man) har något falskt utseende af nöje, utom swårja; ty utom det, at man därmed förtörnar Gud, är det åfwen ohöfligt at bekräfta sin talan med swårdom; huru skal lögnens fader kunna betyga sanningen? En förnuftig människastadfastar aldrig sina ord med eder; han wil håldre at folk icke skal tro honom, än at med Guds förtörnande, och sit eget förnedrande, öfwertygga någon däröf.

„Swårja, tilhör gemenligen obefeswadt och dumt folk, det ser ut som de därmed wille upfylla sit toma tal, och som de, genom förlusten af sin själ, wille stadfästa sin åra. Jag har märkt, at stor-swårjare hafwa åtskillige laster, och sluta sit lif i et stort elens:dra Bandet.

U

„de.

„de. Med et ord, det är en stygg wana at ständigt hafwa hin
 „hälle i munnen, och at ingen ting kunna säga, utan at hafwa den
 „onde andan til witne. Jag har hört talas om en man, som
 „hade den elaka wanan och som efter många föreständningar af sin
 „Biske-fader, enteligen beslöt at ändra sig, på det sättet, at hwar
 „gång han swor, rykte han en knap ur sina kläder, i början syntes
 „detta straff ganska hårdt; ty innom 24 timar hade han inga klä-
 „der, som han kunde bruka, emedan alle knapparne woro bortryk-
 „te; emedertid, för at undwika den utgiften at altid låta insätta
 „nya knappar, wände han sig utaf med den oräcka, den syndiga
 „wanan. För öfrigt, har den ogudaktige altid tillflykt til swordom
 „och försmädelse; då den rättfärdige håller sig til Gud.“

Nog om denna lasten; skulle du til äfventyrs finna dig be-
 någon därtill, så utrota den medan du är ung. När du blir gam-
 mal, är det omöjligt. Tungan är en alt för ädel del af människan,
 för at besmittas med swordom, belackande och dåraktigt tal; ty li-
 ka som hon igenom förnuftigt tal skiljer of ifrån djuren, och för-
 ädlar of, lika så gör hon of långt sämre än kreaturen, då hon
 misbrukas. Ingen ting gör människan mera behaglig, eller mera
 högaktad än tungans wärdiga nyttjande, då hon däremot utdrager
 sin ägare det grymmaste förakt, när hon illa använder sina gäswor.

Sedan en ung gosse humnit at blifwa hwad man kallar yng-
 ling, och råkar i owalda sällskaper, är gemenligen kortspel den an-
 dra frestelsen, som wil draga hjertat ifrån den sanna äran. Man
 säger at Lydierna först inråttadt spel, at trösta sig i hungers nöd.
 Om det är sant, så war denna tids-spillan wäl använd: men som
 dagliga ärfarenheten bewisar motsatsen därutaf, och wi ofta se, at
 de som med raseri älska spel, blottstålla sig at dö af hunger, så
 kan man aldrig med nog förakt anse det samma. Sannerligen,
 när man betraktar alla de olyckor som spel förorsakar, tyckes mig
 man snart kan falla på den tankan, at den onde är des uphofs-
 man, för at öka sit rike med en oräknelig mängd af tidsspillare,
 och däribland många penninge-röfware. Jag medgiffwer likwäl, at
 spela stundom för ro skul, i hederliga sällskaper, är både anständigt
 och nästan oundwikeligt; men det är des misbruf jag klandrar, of-
 wer

wer hwilket både förnuft och samwete blir uproriskt; emedan nåstans fördärf därwid är förknippat. En Turk gjorde en gång narr af troänne Christne, som spelade om mycket penningar: sågandes: hwilken dårskap at sätta sin egendom på wågspel! Utom des, som så många bedragare nu för tiden blanda sig dåruti, kan man ej hafwa fördelaktiga tankar dårom. Man kan ju aldrig såga sig spela med sina wänner; ty om jag ålfar min Spel-kamerat, huru kan jag då hafwa hjerta at beröfwa honom sina penningar, och huru kan jag högakta honom, om han borttager mina? Jag slutar denna anmärkning med en werß, som jag läst, och som jag lämnar dig på sit eget språk, i hopp at du lär dig Fransöfka.

Les plaisirs sont amers si tôt qu'on en abuse
 Il est bon de jouer un peu,
 Mais il faut seulement que le jeu nous amuse.
 Un joueur d'un comun aveu
 N'a rien d'humain que l'aparence
 Et d'ailleurs il n'est si facile qu'on pense
 D'être fort honête-homme & de jouer gros jeux.
 Le desir de gagner qui nuit & jour occupe
 Est un dangereux aiguillon
 Souvent quoi que L'Esprit soit bon
 On comence par etre dūpe
 On finit par etre fripon.

Emedan wi tale om njens misbruk, måste wi ej glömma afmåla det som sker med win och starka drycker. Sant är, at drufwors must är det säkraste motgift för elakt lynne, och at drufwor är den sötaste ibland alla frukter på jorden. Om människan brukade deras saft med försiktighet, behöfdes sällan något annat läkemedel; ty den åger en förundranswärd förmon, då den brukas medelmåttigt. Hjertat blir gladt, sinnet lifligt, kroppen styrkt, sorgen glömd, och hela människan munter. Med et ord, åtskillige njen frambringas dårutaf, då förnuster icke angripes; men twärt om, när man dränker sit wett i denna saft, är man lif en åfna, som blir owärdig floka människors sällskap; ty då är man nedrig, brutale, och lifnar et så på två fötter, eller råttare sagt utan fötter,

och utan hufvud; emedan de hvarken kunna gå, eller tänka: munnen ryker af syndigt och liderligt tal, des suckar äro stinkande, des ord trötosfulla, des kärleks betygelser kånplångar, des wånstaps prof grufweliga swordomar, des ögnekast ursinnige, des förtroende dumt och otåkt. Enteligen, en människa som gjorde Baccus til gud, öfwer Gud, är mera lik et swin än en människa, och han sätter merendels sin salighet på wågspel.

Långre fram, blir ungdomen utstald för den så kallade wållusten på deras språk, och, efter den wisas tal, den grofwa begärrelsen at förföra andra; men wi skola låna det namnet wållust. Densamma wisar sig för en ynglings ögon under en så behagelig gestalt, at hon retar och upeldar honom på et ögnablick, samt förstår at förvärka alla hans själs egenheter, så at han ej finner huru dåraktigt det nöjet är som wållusten förorsakar honom, hon är i sig sielf så kort och ringa, at det allena wore nog för at gifwa honom affmak dershö.

Om en yngling wille ransaka hwad som tilldrager sig innom honom, då han smakar wållusten, skulle han så sådana betraktelser, som ingaf honom wånjelse dershö. Jag liknar henne wid afgrunden vomerande, hwartil de oförnuftige löpa som hundar. Sammet, äran, hälsan och ofta penningar äro offer för denna gudinnan i detta lifwer. Det är ej underligt, om wållusten, såsom et förgift, smakar sött för lidtet, hwilket endast är färgat ler; men det är besynnerligt, at själen, såsom en anda af Gud sielf, kan samticka til djuriska begär. Se sådan är wållusten, min älsfelige, nu känner du henne.

Äck lycklig den, som utaf andras fara

Kan lifwa wis och taga sig til wara.

Må wäl, min ömt älsfede Eralte, och förakta icke de råd som komma af din

Stockholm den 18 Februarii
1773.

ömma och hulda Mor
Adelaide.

Stockholm,
Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. ARV. CARLBOHM, 1773.

Adelaides, Brefwårling.

Min käraste Son!

Med obest rswelig glädje har jag undfått dit kära bref af den 14 hujus, och med ännu mera glädje har jag däraf förnummit din w lm go, och sedt dit f rk frande i skrifwande, bjud til med alla krafter, min käraste, at  s wa dig därutinnan; ty skrifkonsten  r wemotf geligen den ädlaste af alla konster, emedan man därigenom kan tolka ädla tankar, och fr nwarande förnöja sit hjerta genom samtal med en älskad w n, ofta roa sig sjelf i sin enslighet med sina tankars yttrande på papper, ofta därmed f gna andra, och ganska ofta både i tiden och efter döden därmed göra sig w rdbad och ihågkommen; men til den rätta skrifkonsten fordras först tanke-g fwan, et redigt  md mme, et uplyst wett; men l t om  f f r ro skul betrakta hwad f rstand  r.

F rstand  r intet annat än et sundt ömdöme i alla saker, förenat med et dygdigt upförande, som wisar sig i alla gärningar. Denna wisheten består i kundskap om Gudomliga och mänskliga saker: Den l rer  f at dyrka Gud, och underrättar  f om alt hwad som kan tjena med-människor til nytta.

M ttlighet, r ttwisla, försiktighet och ädelmod äro wishetens frukter; men r ttwislan  fwertr ffar dem alla. F rstandet  r bes utom likt nordstjernan, efter hwilken människan b r ställa sin wandring h r i werlden: den dygdige rådfrågar det uti alt sit företagande, och låter hånne segra öfwer alt hwad som emotst r dess w lde. Himlen har gifwit det til människan, såsom den enda g fwa, hw rigenom hon  fwertr ffar ofsk lige djur: Om hon icke wil bruka det,  r hon ju långt sämre än de; men om hon betjenar sig d rutaf, finner hon d ruti sin ledsagare, som f rer hånne til lycksaligheten, genom de m rka dimbor som utspidas af werldens dårskaper och laster. Förnuftets styrka  r  gement stor, då den un-

z:dra B ndet. F derh lles

derhållas af Gudomlighetens nåd. Det war det som uppehölt Josephs ärbarhet i sin hårtigaste ungdoms yra emot wällustens förförelse, och som stärkt alle wåre Patriarcher i deras frestelser. Med et ord, det fins nästan ingen begärelse, som förnuftet icke kan öfwerwunna, då man lämnar det fria tyglar.

Ingen ting upodlar mera förståndet än läsning i utwälda böcker, intet nöje kommer i mit tycke däremot. „Plato war i sin ungdom ganska begifwen på säfånga nöjen, och mycket oförsiktig i sin ungdom. I begynnelsen blef han soldat, därefter försökte han sin lycka til sjö; därefter lärde han sig bagare-konsten; därefter blef han skräddare; därefter köpman, och Gud wet huru många handwärf han icke försökte, innan han blef Philosoph; När han en gång blef frågad, i hwilket tilstånd han hade funnit måsta förnöjelse, swarade han på följande sätt:

„Weten at intet stånd fins, i hwilket man icke ästundar ånoring; intet äro-ställe som icke har sina farligheter, ingen rikedom utan möda, arbete och oro; ingen lycksalighet så säker, som icke kan hållwas; och inga nöjen så lustiga, hwarwid man icke kan ledna: så at om jag någonsin kände någon ro och förnöjelse, är det sedan jag begifwit mig til Studier.

Denne Philosophen hade sannemligen rätt: ty så länge wi upfylla wåra hjertan med säfånga nöjen, följer oro ständigt med, och man finner sällan den glädje man efterlångtar, man önskar, man söker, man begär, och sedan man erhållit sin ästundan, och allt förskott, finner man fort därefter ledsnad därföre. Förnämsta orsaken därtill är den, at wi icke weta wärdet af det wi hafwe, och at wi förmycket wärdera hwad andre äga.

Men uti läsning slipper man allt sådant. Därigenom lär man känna alla förgängeliga sakers rätta wärde: ty de döda, hwilka icke ljuga, underrätta och försäkra oss därom genom sin egen ärsfarenhet. Deras förnuftiga tal är demotstågeligen mycket lustigare än leswande däckars. *Willa wi weta, hwad som tillhör wår sätthet*

het, säga de of det, utan skrymteri. Wisja wi blifwa lärde, underwisa de of utan någon wedergåning. Wisja wi blifwa underrättade om Stads-saker, lära de of det utan agg. Wisja wi lära hushålls omständigheter, lära de of weta det utan affigt. Med et ord, det är för widlöftigt at uprepa alla de fördelar man drager af läsning. Hwaribland det måste tilläggas, at wi igenom studier ofta undwika elaka och farliga sällskaper, då wi småningom wänja of wid de dödas, som lära of at ingen höghet, ingen rikedom, ingen skönhet, ingen lycka och inga nöjen på jorden finnas, som icke uphöra med lifwet.

Min nöje för läsa har i hela min lefnad varit så stort, at jag i min ungdom skref följande wersar öfwer mina böcker:

J hufwa tids-fördrif, som mig alt nöje gifwer,
 J tyta sällskap, som all lednad från mig drifwer,
 Hwad fågnad öfwergrår den, J mig ständigt ger?
 Jag finner ingen som jag lifna kan wid Er;
 J wisen werldens flård, des list och hannes snaror,
 J wisen huru jag bör anse hannes warer,
 J wisen deras lön som dygde-wägen gå,
 J wisen of hwad straff de onda skälur få.
 J wisen werldens Globe, mång land och stora städer,
 J wisen mång slags folk des sinnetag och seder,
 Jag får igenom Er alt lära och förstå.
 Hwartil jag ingen ting behöfwer kosta på:
 J hufsig enslighet med Eder jag fördrifwer
 Min tid, som genom Er mig något dräglig blifwer,
 Långt bort från werldens storm jag stummas talan hör,
 Som lär mig lesna rätt, så at jag saligt dör.

Jag

Jag hinner nu icke mera, min käraste, jag mår illa, jag är rörd, mycket rörd öfver allahanda ledsamheter, som skulle kunna göra mig ledsen wid lifwet, om jag icke ägde nog resourser til tröst innom mig själf, och jag hoppades så glädje af min älsfelige Eraste.

Jag slutar emedertid med denna lilla Fabel, för at roa dig; och om ej denna Brevvärling så snart uphört, hade jag ofta kunnat förnöja dig därmed.

Fabel om Näcktergalen och Gökten.

En dag, då Näcktergalen upstämde sina ömma toner, at förnimma om människorna skulle finna behag i des öfkyldiga röst, lekte några barn i dalen, de fortsatte sin ro utan at gifwa aktning däruppå. Emedertid lät Gökten höra sin sticklighet, och han fick tusende årebetygeller, tjugo gånger uprepade de hans wackra coucou. Hör du, sade Gökten til Näcktergalen, huru min röst behagar desse Herrars öron? Finner du därutaf ej huru mycket mit wärde är öfwer dit?

Wid desse orden, kom Damere och hans Herdinna spatsera de ganska länasamt i den blomsterpryddå ånågen, Gökten svarade ej sina rop: men de gingo utan at gifwa aktning däruppå. Knappt slog den ömme Näcktergalen et par af sine förtjusande slag, förr ån de kånde des kraft. Damere håller stilla, och Philis hwilar sig på gråset med et upmärksamt öra. Snart tildra ömbets tårar af Herdinnans ögon. Wålan, Herr Stor-pratåre, sade Näcktergalen til Gökten: skåda, se, hwåd man utråtår, då man sjunger för ömma själar. En tåst tår, hedrar Näcktergalarne mera, ån de åldra högsta årebetygeller som du af kånstolösa själar undfår.

Jag är til döden med åldra ömmaste kärlek, min ålsfelige, din
 tillgifna Mor och Wån,

Stockholm d. 20 Febr. 1773.

Adelaide.

Stockholm,
 Tryckt i Kongl. Finska Boktryckeriet,
 hos JOH. ARY. CARLBOHM, 1773.

N:o 24.
Adelaides Brevvärling.

Må ömt älskade Son!

För at icke gjöra min Sedo-lära alt för torr, wil jag nu til slut afmåla ädelmod i sin högsta glans under följande Fabel:
Om en Far med sina trenne Söner.

En älderstegen Far, bestöt at i lifstiden dela sin Ägendom och ansenliga rikedomar emellan sine Söner. Jag förbehåller mig icke mer än en Jowel, (sade Gubben), hwilken jag ärnar åt den af eder, som utmärker sig genom den ädlaste gärning. För at ärnå denna dyrbara Jowel, skildes bröderne åt, och efter trenne månader råkadest de åter hos sin Far. Den älfte sade til honom: Uader min resa, förtrodde en främling mig en stor summa penningar, utan at hafwa någon försäkran af mig, och så snart han begärte dem åter, gaf jag honom dem rikligt tillbaka. Säg mig, min Far, förtjenar ej denna gärning beröm och belöning? Min Son, svarade Gubben, du gjorde allenast hwad du borde gjöra, hade du gjort annorlunda, hade du besläckat din ära; ty ärligheten är intet ädelmod, utan blott en skyldighet. Derestef kom den andre, sågandes: En gång då jag for öfwer en bro, såg jag et litet barn falla i Ån; jag stödade mig til dess undsättning, och frälste dess lif, hela Byn kan witna det med mig. Mit barn, svarade Gubben, du har endast gjort hwad mänskligheten fordrade för dina lifar. Den Yngste sade sedan: En dag träffade jag min största fiende djupt insomnad wid brädden af et bräddiup; hans lif war i mina händer, jag wäckte höfligt up honom, och drog honom ifrån sin förestående död. O! min Son, ropade Gubben, i det han ansåg honom med ömhet. Jouvelen hör dig til: Uck! hwilken stor själ! at icke allenast aldrig hännas på sine örninner då man kan, utan äfwen at gjöra dem godt när man kan.

Ännu en Fabel, om en Swala.

En ung Swala försökte sina wingars styrka, flygandes ifring fogen; och som hon antingen glömde, eller for wilse ifrån sin 2:dra Bander.

Y

Mors

Mors bo, fick hon lust at bygga sig et nytt. Man älskar af Naturen alt hward man kan falla sit. Swalan kom til en Ek, hwars högd bedrog henne. Här kan jag bo som en drottning, ja de hon wid sig sjelf; jag har aldrig sedt så högt bo som mit. Sedan boet war färdigt, nedflogs Eken af en äske wigg: Til Swalans lycka war hon sjelf främwarande: Wid hennes hemkomst fant hon intet bo, utan en söndersprad Ekstamme. Det är ej godt at bo så högt, sade hon, men se här äro små låga buskar, Åskan faller aldrig så lågt; det är bättre at bo wid jorden och i säkerhet. Nytt bo blif således byggt i buskarne, men stoft och matkar nödgade henne en tid deretter at öfvergifwa det. Enteligen bygde hon sit hemwist i en hög och löfrik buske, där hon war i frid för både matkar och stormwäder; och fant i det ställe en lycklig stillhet.

Om man wil blifwa lyckelig, min älskade Son, måste man ej söka sin sällhet hwarken i höghet eller i djup ringhet, et medelmättigt stånd är det bästa! Lycksalige de himlens wänner, som utan fattigdom, och utan rikedom, äga sine nödwändigaste behofwer! Medelmättighet är den högsta af lyckans häfwoor; lika som en ädel själ, är den största af himmelens Nåde-skänker; fly fördenkul, min hjäraste Son, at söka dig til höghet, och akta dig lika så mycket före at nedlägga dig i nedrighet. . . . Lagom är bäst; men i hward omständigheter ödet kastar dig, glöm aldrig at wara ädel sinnad, at äga en hög själ, et stort hjerta. . . . Ach! glöm aldrig, nej aldrig, at förlåta dem som wilja förfölja din ära. . . . Du kan aldrig bättre hämnas, än just då du gör dem godt. . . . Om jag någonsin kunde wara orättwis, skulle jag endast falla på den lasten, då jag kunde tjena min owän; emedan han ej wore nog blind för at icke se at den han gjort ondt, söker hans fördel.

Ach! måtte dessa mina rader i dag röra alla sinnen til ömhet för dygden, och upelda deras ädelmod. . . . at. . . . at lifna sin själs ädla ursprung, ibland dem som icke för ägt nog styrka at förlåta owänner!

Ach! at jag ibland dem, måtte wara den första at wälsigna mina!

Ach!

Uck! at deras ögon måtte wäntnas wid åtankan af deras
 sorg, som de tilfogat oförrätter! och uprätta deras förscende ge-
 nom en nogare eftertank, et ädlare bemödande!

Uck! at Himmelen måtte uplysa alla swarra, mörka, själar,
 som icke blygas at trampa Himmelen och nedswarta des-
 rena glants.

Uck! at Swea folk enhälligt wöre wärdige undersåtare, öme
 ättfäre och wördnadsfulle barn, under GUSTAF den Store, GU-
 STAF den Tredje!

Uck! at min ättfelige Eraste med tiden måtte råknas ibland
 dem, som rätt känna och wörda Hans stora wärde!

Uck! at jag, innan mina ögon insomna i dödsens mörka och
 långa natt, ännu en gång finge se min Eraste, mir ättfäde Son!
 Uck! at samma hand, som nu för denna penna, måtte med tilhjelp
 af den andra så omsamna dig, trycka dig til mit ömma hjer-
 ta, och öfwerfölja dig med de hetaste, de upriktigaste kärleks tårar,
 som någonsin flutit af en tilgifwen, en huld, och en öm Mors ögen!!

Den 24 Februarii

1773.

Adelaide.

Til Läsare och Läsarinnor.

Som årkändsla och tacksamhet är en frukt af et godt och
 wälmenande hjer-
 ta, så drifwes jag af des ingifwelse, förent med
 skyldighet, at med de ömaste kändslor, beryga min upriktiga tack-
 sägelse, för Läsarens gunstiga fördragande af mina ensaldiga Åref.
 Jag finner hwarcken nog höga eller nog wärdiga ord för at uttryc-
 ka den obestrefweliga årkändsla, hwaras mit hjer-
 ta är upfylt, för
 dem, som med wälbehag ansedt mit ringa arbete . . . Jag kan ej
 eller som mig bör, eller som jag wil, asmåla min tacksägelse, för
 deras ädelmodiga ömdöme öfwer desä blad . . . Min ömma själ
 röres nu sannerligen, ända til tårars utgjutande, då jag af mine
 gunstige och wördnads wärde Läsare måste toga et ödmjukt och rör-
 rande affed . . . Det har warit mig en ro, en tröst, et ange-
 nämt tidsfördrif i en enslighet, at frånwarande så språka med ädla
 sin-

sinnen . . . Förlåt mig, min Läsare . . . Jag är alt för röds . . . Jag
 skrifer i denna bestörning utan sammanhang . . . Men just det
 wisar upriktigheten af hwad jag anfördt . . . Ingen egennytta har
 fört min Klena, min enfaldiga penna . . . Intet högmod har drif-
 wit min hand at fatta densamma . . . Endast wälmening . . .
 högaktning för mit samhälle, och wördnad för dem som hedradt mig
 med ynnest och wänskap . . . Men hade jag trodt det så skulle ko-
 sta på mig, at skiljas wid dig min Läsare, hade jag aldrig börjat .
 . . . Emedlertid fordrar omständigheterna sådant; ty mina wilkor
 tillåta mig icke at ingå i widlöftigt förlag . . . Det skulle bedröfwa
 en annan, at se s. arbete icke winna afgång, både för egennyt-
 tan full, så wäl som hastig inbillning at det icke förhente at läsas;
 men twärtom smickrar det mig; ty jag ser därigenom, at endast
 ädla sinnen köpt dessa blad, hwilket icke skedd, om mina tankar
 hade misshagat dem; men kloka och ömra hjertans bifall är mig långt
 angenämare, fast än deras antal icke är stort, än deras, som ej äga
 någon urskilning; hade jag skrifwit om blå Skägget, Advocaten
 Finkel, Herwägg, Carbaser eller Skwallerbytter, så är jag nog
 säker at flere afsämne infunnit sig; men lita så litet som mit
 ringa snulle til sådana qwickheter är skickeligt, lika så litet hade
 minsten af dylika skrifter kunnat fågna, hedra eller smickra mig,
 twärt om, jag äger nog goda tankar om wår allmänhet, för at
 tro dem såla sådana pappers igenomläsande.

Som Fru Windhams Historia icke är mer än hälften utkom-
 men, ämnar jag låta den continuera, såsom bihang til Brevwår-
 lingen, om någon af mine ädla Läsare behagar säga mig, at det
 åstundas. I dylikt fall lämnas det uti Stolpes Boklåda, under
 Adelaides namn.

Nej, jag måste nu stuta . . . . . Aft! farwål, ädla, dygdige
 och wördnadswärde Läsare och Läsarinor! . . . . . Wätte Den Al-
 draghögste wälsigna och belöna alla, alla som finna smak i Nrans
 utöfwande och den samma Nrans afmålande! önskar Eder
 ömjuka, hörsamma och ärljändsamma tjenarinna

Stockholm d. 24 Febr. 1773.

Adelaide.